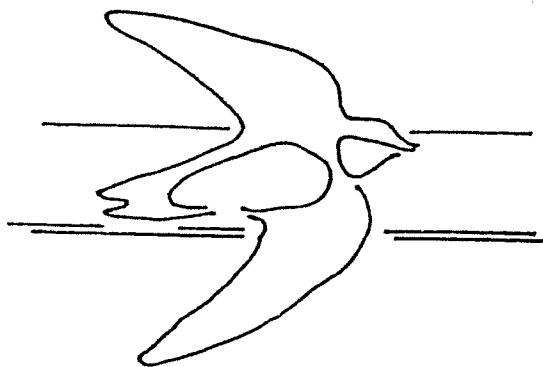

«HET BRUUIJSEL»

VOGELWACHT UDEN E.O.

VOGELWACHT UDEN E.O.

Voorzitter	P. van der Voort Dorshout 2, Uden Tel. 04132-63292
Secretaris	J.W. Hermans Broekmorgen 28, Uden Tel. 04132-69804
Penningmeester	B. Gevers Hoornstraat 6, Uden Tel. 04132-60613
Bestuursleden	W. Janssen, J. van Bergen
Bank	Rabobank Uden rek.nr. 15.49.30.989 gironummer bank 1096522

"HET BRUUIJSEL"

Een orgaan van Vogelwacht Uden e.o.

Redactie	M. Hoefnagels, J.W. Hermans, P. Noy, P. v.d. Acker, J. Hermans, G. Hermans, Y. Gevers
Tekeningen	W. Janssen, R. Helmer
Typewerk	St. Gevers, P. v.d. Acker, Y. Gevers

NUMMER 1, 1991

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar schriftelijk toestemming voor hebben gegeven.

Inhoud

Mededelingen Redactie	3
Mededelingen Bestuur	5
Werkbezoek de Groenhoeve	8
Een dagje pier van Ymuiden	9
Kruisbekken invasie	10
Inventarisatie de Maashorst	12
Zij kwam, zij hoorde en ...	15
Vogel onder de loep ... de Kievit	16
Inventariseren landschapselementen	18
Excursie Brouwersdam	20
Op stap ... visvijver de Meuwel	22
Vogelaarij	24
In gesprek met ... Fam. van Asseldonk	28
Wetenswaardigheden ... wintervoeding	29
De Tongelaar in het 'wit'	32
Een mooie meid/mijt en een fijne poot	35
Braakballenonderzoek 1990	36
Inventarisatie drie vogelsoorten	39

Mededelingen redactie

Kriebelt bij jullie ook de lente in het bloed? Het kan bijna niet anders, als je net als ik elke morgen gewekt wordt door het vogelkoor wat - soms nog aarzelend, dan al voluit - zich bijna dagelijks uitbreidt. Het is een genot om te horen dat de zanglijster weer op haar vertrouwde plekje is aangeland. Te ontdekken dat de vinken hun hoge plekjes in de bomen weer hebben opgezocht en dat de merel bij het tuinwerk achter me aan hipt om de losse flodders mos mee te nemen.

Eigenlijk geen tijd om je neus in de boekjes te steken. Maar toch... als je 's avonds weer naar binnen moet omdat het donker is... Dan hebben wij hier weer een schat aan verhalen en wetenswaardigheden bijeen gesprokkeld. Veel nog over de afgelopen koude periode. Zo vertelt Jan Verhoeven over de kruisbekkeninvasie én over een dagje naar de Pier van Ijmuiden. Gerrit Schotveld heeft alle feiten rond de wintervoeding nog eens goed op een rijtje gezet, zodat in het vervolg iedereen van de hoed en de rand weet. Peter Noy is naar de Tongelaar geweest. Die zag hij in het 'wit'. Iets anders dan gewoon wit. Het braakballenonderzoek van John Hermans is ook zo'n winters karweitje: lekker warm binnen onder de lamp aan tafel terwijl het buiten vriest dat het kraakt.

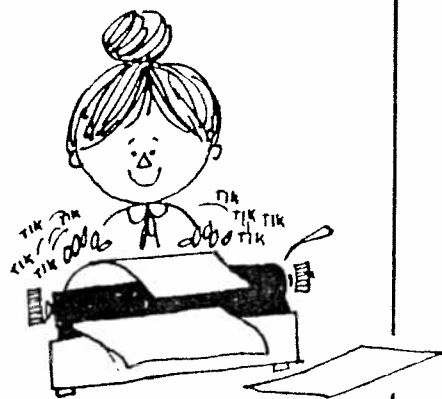
Maar toch... al is het nog schoorvoetend, er zit al wat lente in dit blad. Want wat te denken van de kievit, die deze keer door John als vogel onder de loop is genomen?

En dan Peter Wienbelt... Hij heeft het druk met een mooie mijt/meid. Henk van den Acker heeft de kachel thuis verruild voor een bezoek aan de Brouwersdam, en wat hij daar niet allemaal gezien heeft! Yolanda Gevers vond het tijd worden het ene piepje van het andere tiepje te leren onderscheiden. Ze ging niet alleen naar de cursus nieuwe stijl, maar liep meteen de inventarisatieronde van 10 maart uit. Dat is nog eens lente-ijver. Pedro van den Acker houdt het wat rustiger, hij ging niet verder dan visvijver 'de Meuwel' in Nistelrode. Gina bleef ook in deze regio, zij raakte in gesprek met Peter en Dianne van Asseldonk.

Dat het bestuur niet stil heeft gezeten is te lezen onder hun mededelingen. Hier moet toch wel een ringvergunning voor Wim uitrollen.

Ernest de Groot heeft ook weer grootse plannen met het V.L.U.: rondfietsen en inventariseren! Dit keer niet van al het gevleugelde maar van zogenaamde kleine landschapselementen, nodig om vogels onderdak en voedsel te bieden. Wie gaat er mee? Dezelfde vraag komt ook van Peter Wienbelt en John Hermans. Ook zij houden zich bezig met inventariseren. Maar dan wel van vogels. Peter vertelt en legt uit wat er nu al jaren redelijk tot goed lopende is. Hoe we zijn tabellen moeten lezen kan na dit artikel voor niemand meer een raadsel zijn.

John Hermans wil weer eens wat anders gaan inventariseren. Voor zover ik begrepen heb bij uitstek geschikt voor de wat minder vroege vogels onder ons en voor de mensen die denken beginners te zijn.

Hoe je kunt weten wat voor een vogelaar je bent... Ja, Jos Marcelissen weet er alles van. En in zijn misschien wel laatste bijdrage voor dit blad - wil hij er wel het een en ander over kwijt. 'Wie de schoen past trekke hem aan...'

Jammer Jos dat je meent te moeten gaan verhuizen. We hebben altijd genoten van jouw schrijfsels. En niet alleen wij, de hele omgeving van Uden, ook al wisten ze dat niet.

Want jij was ook een van de mensen die 'Vogelpraat' verzorgde. Wat ons betreft: bedankt voor al je bijdragen! Trouwens wat let het je om vanuit je nieuwe standplaats nog eens wat 'praatjes' naar ons te sturen? Je weet ons te wonen, nietwaar!

Wie van de leden vindt dat de plaats van Jos weer snel moet worden opgevuld? Zo gebeurt het immers in de vogelwereld ook. Evenwicht moet er zijn. Dus aarzel niet. Kijk naar de andere bijdragen in dit blad en denk: Dit kan ik ook! De brievenbussen van alle redactieleden staan wagenwijd open.

En dat een onderwerp voor het oprapen ligt zie je wel aan het verhaal van Peter Noy over het 'hoge bezoek' aan de Groenhoeve. Hij hoefde daar de deur niet voor uit, raapte het eenvoudigweg van de mat!

Met andere woorden: laat ons niet langer zeuren maar bedelf ons onder jullie korte, lange, serieuze en vrolijke stukjes.

Namens de redactie,

Margreet Hoefnagels.

Opmerking van de redactie.

Zoals jullie weten wordt ons clubblad met de computer gemaakt. Dit geldt voor het typewerk en de lay out.

Om extra typewerk te besparen zouden wij het erg op prijs stellen als de mensen die een artikel schrijven en dit toch al met de PC doen hun artikel op diskette, in plaats van uitgeprint, inleveren bij de redactie.

Ingelezen kunnen worden bestanden uit alle versies van Word-Perfect en MS-Word.

Mededelingen bestuur

Nieuwe leden

Ook in het nieuwe jaar zijn er weer nieuwe leden te verwelkomen. Hopelijk zijn de volgende leden gauw "thuis" bij onze vereniging.

- Peter van de Braak, Horgetouw 24 te Uden.
- Willem Peters, Ploegdrijverke 12 te Uden.

De Groenhoeve

Op ons verzoek om te solliciteren voor de schoonmaakdienst is geen reactie gekomen. Vandaar dat we nu een corveerooster opgesteld hebben, waarop iedereen éénmaal per jaar voorkomt. Het is de bedoeling dat de Vogelwacht de vloeren van de educatieruimte en de vergaderzolder bijhoudt en dat de trap schoon gemaakt wordt. Het rooster zal bij de maandagenda van april uitgereikt worden.

11 soorten aktie

We hebben gemeend nogmaals een schrijven naar College van Burgemeester en Wethouders te moeten sturen over de 11- soorten aktie van Vogelbescherming. De tekst is als volgt:

Betreft: stopzetting jacht op onschadelijke trekvogels

'Het is inmiddels ruim 2 jaar geleden dat de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels de aktie startte om met behulp van de Nederlandse gemeenten de jacht op 11 onschadelijke trekvogels terug te dringen. Ook de gemeente Uden is hiervoor benaderd. Echter tot op heden heeft de gemeente Uden hierin nog geen stelling genomen.

Bij deze vragen wij U nogmaals om de jacht op deze 11 onschadelijke trekvogels, te weten; goudplevier, wintertaling, slob-eend, watersnip, krakeend, pijlstaart, tafeleend, kuifeend, toppereend, houtsnip en patrijs te verbieden op gemeentelijke gronden. Het zijn prachtige onschadelijke vogels die elk najaar bij tienduizenden voor het genoeg geschoten worden. De meeste zijn trekvogels en komen uit noordelijke streken naar Nederland om hier te overwinteren. Elke 'weidelijke' jager zal moeten beamen dat de jacht op genoemde soorten schandelijk is.

Van alle aangeschreven gemeenten (672) hebben er 362 positief gereageerd en ondersteunen het standpunt van Vogelbescherming. 110 gemeenten reageerden negatief en 93 gemeenten namen de aktie voor kennisgeving aan.

Wij ondersteunen van harte de aktie van Vogelbescherming.

Graag zouden wij met spoed uw standpunt hierin vernemen, voor meer informatie kunt U altijd kontakt opnemen. Hopend op een spoedig positief bericht uwerzijds, verblijven wij, met vriendelijke groeten,

Bestuur Vogelwacht Uden e.o.

Ringvergunning

We hebben reeds een aantal malen een ringvergunning aangevraagd voor Win Janssen. Tot nog toe werd hier afwijzend op gereageerd. Het blijkt echter dat we in onze regio een nijpend tekort hebben aan ringers. Zo zijn daardoor de laatste jaren o.a. de stootvogels en de kerkuilen niet geringd. Vandaar dat we een laatste poging ondernomen hebben om een ringvergunning voor Wim te verkrijgen.

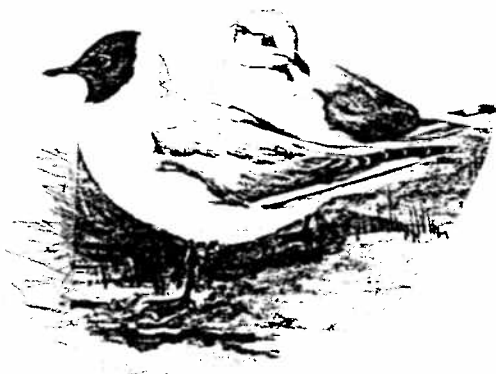
Ringen

Hoe leuk het is om de ringgegevens bij te houden blijkt uit de volgende terugmelding. De ring is in december 1988 aangemeld en half februari 1991 kregen wij de volgende gegevens binnen:

Ringnummer	Kaunas 257122
Vogelsoort	Kokmeeuw
Geslacht	Onbekend
Leeftijd	Vogel bij ringen nog nestjong/kuiken/niet vliegvlug.
Ringdatum	12.06.1986
Ringplaats	Siauliai. Litouwen/Lithuania/Europese Sovjetunie/USSR:European part
Coördinaten	55.56 N 23.19 E

Vinddatum	13.12.1988
Vindplaats	Hemelrijk Volkel / Noord Brabant / Nederland/Netherlands
Coördinaten	51.38 N 05.41 E
Conditie	vers dood

Dit is een afstand hemelsbreed van 1251 km. De verstreken tijd bedroeg 914 dagen (dus nauwelijks 3 jaar)

WIJ DANKEN U VRIENDELIJK VOOR DE GEGEVENS VAN DEZE GERINGDE VOGEL. MOCHT U EEN FOUT VINDEN IN UW GEGEVENS, WILT U DIE DAN VERBETEREN EN HET HELE FORMULIER NAAR ONS TERUGSTUREN? LET OP! COORDINATEN ZIJN JUIST. DE RING- EN/OF VINDPLAATS ZIJN SLECHTS OMSCHRIJVINGEN EN DUS NIET ALTIJD NAUWKEURIG! VOGELTREKSTATION ARNHEM - POSTBUS 40 - 6666 ZG HETEREN

=====

RINGNUMMER... ARNHEM

.1239538

VOGELSOORT... SPERWER

Ring niet ingezonden / bevestiging van soort door melder

GESLACHT..... Man, door ringer en melder opgegeven

LEEFTIJD..... Vogel bij ringen nog nestjong/kuiken/niet vliegvlug
6 levende jongen in nest/broedsel op de ringdatum
Biometrische gegevens genoteerd

RINGDATUM.... 03 07 1987

RINGPLAATS... STINKHOEK, ERP

NOORD-BRABANT

NEDERLAND/NETHERLANDS/PAYS-BAS (HOLLAND)

COORDINATEN.. 51.37 N 05.38 E

=====

VINDDATUM.... 13 11 1990

VINDPLAATS... UDEN

NOORD-BRABANT

NEDERLAND/NETHERLANDS/PAYS-BAS (HOLLAND)

COORDINATEN.. 51.40 N 05.37 E

CONDITIE..... LEVEND ; IS WEER VRIJ ;

HOE/WAARDOOR. KOMEN AANVLIEGEN ;

Na vondst verplaatst of lang vast

Niet eerder gemeld; met. ring niet verwisseld/toegevoegd

COMMENTAAR...

=====

AFSTAND : 6 km RICHTING : 348 graden VERSTREKEN TIJD : 1229 dagen

=====

ref. 210191

RINGER
420

MELDER

DIERMEN J. VAN
POSTBUS 460
5460 AL VEGHEL

J.G. VERHOEVEN
KASTANJEWEG 48
5401 JP UDEN

Werkbezoek de Groenhoeve

Op woensdag 6 februari jl. heeft de commissaris van de Koningin, mr. F. Houben een aantal werkbezoeken afgelegd bij instellingen voor natuur en milieu in de provincie Noord-Brabant. Als eerste bracht hij die dag een bezoek aan de Groenhoeve om zich op de hoogte te stellen van de gang van zaken aldaar.

Het ontvangstcomité, waarin afgevaardigden van de stichting (bouwcommissie) - Groenhoeve en Kinderboerderij, het IVN-afdeling Uden en De Vogelwacht Uden vertegenwoordigd waren, stonden garant voor een stuk public relations met betrekking tot het nieuwe gezamenlijke onderkomen. "Wat een schitterend gebouw!", riep de heer Houben bij binnenkomst uit. In het half uur durende werkbezoek stelde hij allerlei vragen over de totstandkoming van de samenwerking tussen de verschillende organisaties, de exploitatie, hoeveel vrijwilligers er bij betrokken zijn en hoeveel mensen er jaarlijks worden bereikt met het educatieve werk van de instellingen. Verder informeerde hij naar de vogelstand in dit gebied. Onze secretaris, Jan Willem Hermans, kon hierover uiteraard alles vertellen. Dat onze oeverzwaluwenwand tot op provinciaal niveau bekendheid geniet werd duidelijk uit de vraag van de heer Houben hoe het met de oeverzwaluwen stond. Jan Willem wist te vertellen dat de oeverzwaluwenwand de belangstelling getrokken heeft van met name Rijkswaterstaat, die een dergelijke wand onder andere in Wijk bij Duurstede heeft gebouwd. Nadat de heer Houben zich had laten informeren stak hij de vrijwilligers een hart onder de riem: "jullie moeten je werk doorzetten, vrijwilligers zijn voor het behoud van natuur en milieu onmisbaar. Laat ook eens wat meer van je zien, want jullie zijn over het algemeen veel te bescheiden." De heer Houben kondigde verder aan, dat de provincie binnenkort bij de gemeenten met een project aankomt, waarbij de gemeenten een steunpunt creëren voor natuur- en milieugroepen en daarvoor onder andere een ambtenaar als contactpersoon aanstellen.

"De gemeenten moeten meer gebruik maken van de geweldige kennis die er is bij natuur- en milieugroepen", aldus Houben. Hij spreekt ook over andere vormen van samenwerking tussen de verschillende organisaties om zodoende tot gebundelde belangen te komen. Na een korte rondleiding door het gebouw vertrok Commissaris Houben naar de volgende natuur- en milieuprojekten in de provincie.

Voor het IVN, Kinderboerderij en Vogelwacht moet dit bezoek als waardering voor hun activiteiten gezien worden. Tevens betekent het een nieuwe impuls om, door middel van een nauwe samenwerking, de gezamenlijke belangen meer cachet te geven. Laten we hier met zijn allen de schouders onderzetten!!

Peter Noy

Een dagje Pier van IJmuiden

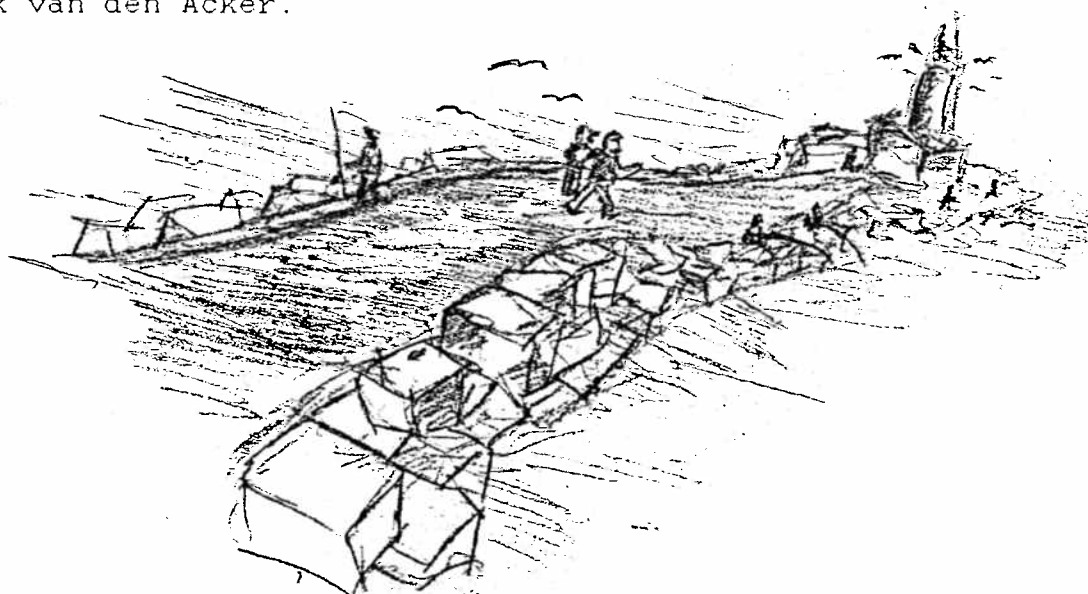

Na al die feestdagen dachten wij tweeën, kom laten we eens naar de pier gaan en lekker uitwaaien. We reden op Nieuwjaarsdag 's morgens om half acht weg richting IJmuiden. Daar aangekomen zagen we al meteen verschillende drieteenmeeuwen. Toen wij stonden te kijken kwamen we nog twee vogelaars tegen uit Zaandam. Daar zijn wij toen de pier

mee op gelopen. Want ze zeiden dat de kleine alk bij de pier moest zitten. En inderdaad toen we voorbij het hek waren zat daar mooi tegen de kant de kleine alk. En een eindje op zee nog schitterend acht ijseenden. Op het strand zaten verder nog zo'n twaalf sneeuwgorzen vermengd met fraters. Drieteenstrandlopers zaten er honderden. Wij hebben er nog nooit zoveel gezien, de vogelaars uit Zaandam evenmin. Wat verder op de pier tegen de waterkant op de stenen nog plusminus twintig paarse strandlopers, steenlopers en graspiepers. Op een gegeven moment kwam een groep rotganzen overgevlogen, en verder zaten er nog bonte strandlopers, zilver- en kokmeeuwen, grote mantelmeeuwen, futen en eidereenden. Aan het eind van de pier zwom nog een roodkeelduiker, en overal vlogen drieteenmeeuwen. Juvenielen en adulten. Bijna aan het einde van de pier zijn we omgedraaid want de golven sloegen op de pier en wij hadden geen zin in een nat pak. Op de terugweg vooraan bij de pier vloog nog een kuifleeuwerik. Zo eindigde voor ons, na afscheid te hebben genomen van de twee vogelaars uit Zaandam, een heerlijk dagje vogelen op de Pier van IJmuiden.

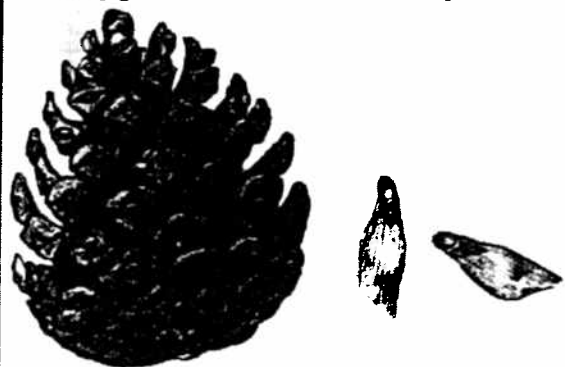
Jan Verhoeven.

Henk van den Acker.

Kruisbekken invasie

In de loop van juni van het vorig jaar werd duidelijk dat er beweging zat in de kruisbekken zowel in het binnenland als langs de kust werden grote aantallen gezien. In de loop van juli zwol de stroom aan, om op de overgang van juli - augustus een hoogtepunt te bereiken. Daarna zwakte de stroom tijdelijk af, maar eind september, begin oktober was het opnieuw topdrukte. Ook in de Maashorst zijn verschillende groepjes kruisbekken waargenomen. In die tijd konden kruisbekken op de waddeneilanden dodelijk vermoeid uit de struiken geplukt worden. Toen wij op Ameland waren met de Vogelwacht hebben wij ook verschillende kruisbekken gezien. Zo'n groep van vijftig individuen was normaal. Zelfs in Uden, bij Bart en Stephanie Gevers achter het huis in de tuin werden kruisbekken gezien. Ze fourageerden niet alleen op kegels van dennen en sparren maar ook op rozebottels, lijsterbessen, meelbessen en beukenoten. Medio november bleek de grootste groep kruisbekken ons land weer te hebben verlaten. De invasie bleef uiteraard ook in het buitenland niet onopgemerkt. Berichten elders uit Europa wijzen erop dat de vogels tot in het zuiden van Engeland zijn doorgedrongen en de Alpen zijn overgestoken. De soort kan in West Europa massaal optreden, dat komt wanneer de zaadproductie in het broedgebied minimaal is, wordt de kruisbek gedwongen uit te wijken naar elders. In de twintigste eeuw vonden in Nederland grote invasies plaats in 1909 - 1911 - 1927 - 1930 - 1935 - 1942 - 1953 - 1963 - 1967 - 1972 - 1976 - 1979 - 1983 en de jongste invasie in 1990. De laatste invasie was beslist geen kleine en lijkt die van 1983 ver te overtreffen. Het geluid 'kiep - kiep - kiep - kiep', wie dit geluid de afgelopen maanden niet gehoord heeft is weinig in de bossen geweest. Het geluid is echt niet moeilijk, een paar keer goed luisteren en je vergeet het nooit meer. Verder valt de diepgevorkte staart op, maar ook de geelgroene kleur (vrouwkje)

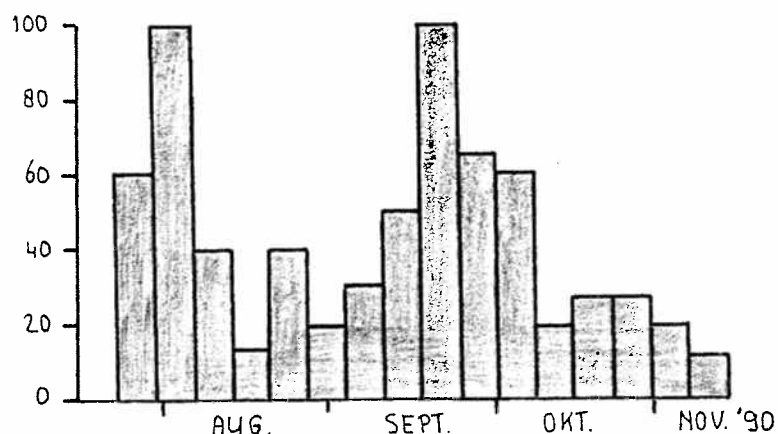

en de rode kleur (mannetje) valt direct op. De invasiegasten komen vermoedelijk uit Scandinavië of West Rusland. Onder de Nederlandse broedvogels zijn er weinig die zo vroeg broeden als de kruisbek. Vaak zitten ze al in februari op eieren en gewoonlijk zijn alle jongen al in april uitgevlogen. Tot halverwege de jaren zeventig was de kruisbek een incidentele broedvogel in Nederland. Defini-

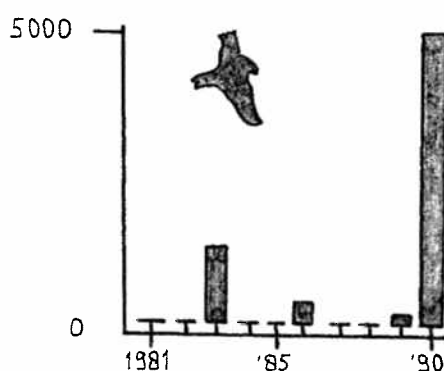
tieve vestiging vond omstreeks 1975 plaats, met name in Drenthe en op de Veluwe. Over broedgevallen in de Maashorst is mij niets bekend. Ook in de ons omringende landen werden vanaf dat moment vestiging of uitbreiding geconstateerd. In 1973 tot 1977 bedroeg het aantal paren in Nederland 350 tot 400. In 1978 tot 1983 broedden er, althans in jaren waaraan geen invasie aan voorafging, minstens 400 tot 500 paren in ons land, waarvan 90% op de Veluwe.

In 1980 en 1984, dus na de invasies van 1979 en 1983 telde Nederland naar schatting resp. 700 tot 1000 en 4000 tot 5500 paren waarvan ongeveer de helft op de Veluwe voorkwam en minder dan 10% ten zuiden van de grote rivieren en langs de kust. Als niet-broedvogel was de kruisbek in 1979 en 1983 100 tot 1000 maal talrijker dan in voorgaande jaren. Gewoonlijk wordt Nederland echter na de broedtijd door slechts enkele duizenden kruisbekken bezocht.

Jan Verhoeven.

Figuur 1
Aantal kruisbekken per telling per standaardweek. Telpost Arnhem 1990
(V.W.G. Arnhem, R. Lensink)

Figuur 2
Gecorrigeerde seizoenssom vroege ochtendtellingen 1981-1990 telpost Arnhem (bron zie fig. 1)

Inventarisatie Maashorst 1990

Gedurende het afgelopen jaar hebben we in het Bruuijsel de stand van zaken kunnen weergeven. Daarom bevat het bijgaande totaaloverzicht als het goed is weinig verrassingen.

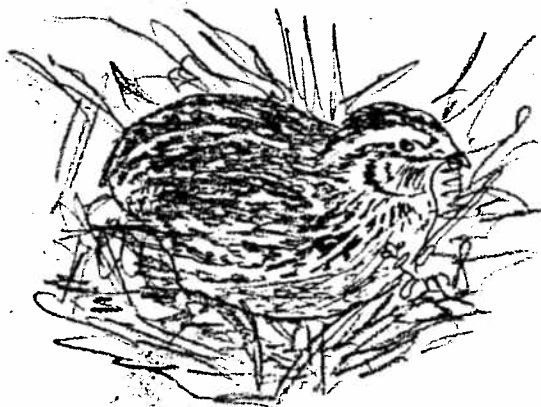
Het lijkt daarom zinnig om eens wat vergelijkingen met het voorgaande jaar, 1989 te maken. Over het algemeen was 1990 een wat minder succesvol inventarisatie jaar. Hoe het kwam weten we niet precies maar de zondagse speurtochten werden flink minder bezocht. Mogelijk dat het enthousiasme voor het B.M.P.-onderzoek ' een "negatieve" invloed heeft gehad. We hebben geprobeerd dit voor 1991 beter te plannen.

Het aantal inventarisaties in 1990 was 12, t.o.v. 14 in 1989. En het verminderde aantal ogen en oren heeft ook zijn gevolg gehad voor het totaal aantal soorten, vorig jaar 82 nu 73. Ondanks deze teruggang lijkt er weinig reden voor zorg. De meeste "verdwenen" soorten zijn buiten het inventariseren nog volop waargenomen of waren vorig jaar toevalstreffers zoals bijv.: de blauwe reiger en de grauwe gans.

Het lijkt er zelfs op dat het erg goed gaat met de vogelstand in de Maashorst. Soorten als de kwartel, nachtzwaluw en de klapekster lijken het meer en meer naar hun zin te hebben.

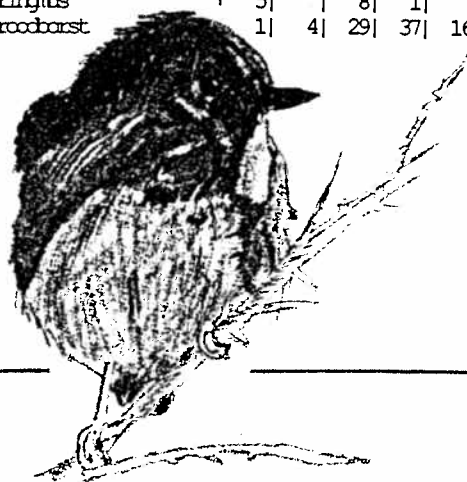
Reden genoeg dus om in 1991 met veel enthousiasme het inventariseren voort te zetten. Zoals al eerder gezegd en geschreven, het blijft een prima verenigingsactiviteit voor iedereen!!!! In een van de mooiste natuurgebieden van Noord-Brabant.

Peter Wienbelt

© Vogelwacht Uden E.O. Inventarisatie 1990

tot # inventarisaties	14	11	18	1	22	6	17	19	16	7	18	9	totalen					totaal voor			
12	jan	feb	mrt	apr	apr	mei	jun	aug	sep	okt	nov	dec	per gebied					de Maashorst			
gebied —>	tot	tot	tot	tot	tot	tot	tot	tot	tot	tot	tot	tot	1	%	2	%	3	% tot	% tref.		
aalscholver										132			132	8				132	3		
bamsijs											6				6	9		6	3		
blauwe kiekendief						1							1	8				1	3		
boeren zwaluw					1		8	29	33				26	25	38	27	7	18	71	23	
bonte kraai		2											6		3	9	5	18	8	9	
boomkruiper		1					1	2	2	1			3	3	25	5	36	2	18	10	27
boomleeuwerik				4						1							5	18	5	6	
boompieper			1	1	21	8	10		3				17	25	13	27	14	27	44	27	
buizerd	1	6	14	5	2	1	1	2	7	5	2	4	20	67	19	64	11	73	50	68	
ekster			1		1		1	1							4	36			4	12	
fazant	2	6		5	2	1	3	2					6	25	14	45	1	9	21	27	
fitis			1	24	51	10	15						25	25	35	27	41	27	101	27	
fluitier						1							1	8					1	3	
geelgors	6	12	31	16	36	10	7	2		5	12	18	66	75	48	73	41	55	155	67	
gekraagde roodstaart					1	1	2		4				2	17	6	18			8	12	
gele kwikstaart								1	1						2	18			2	6	
goudhaantje	35	40	10	8	6	1	1	39	10	11	11	44	105	83	53	91	58	73	216	82	
grasmus					2	1	6		1				3	25	7	18			10	14	
graspieper		1	1	3	2			1	1	66	2		39	25	5	45	33	27	77	33	
grijze vliegenvanger							1		1						2	18			2	6	
groene specht						1			1			1	3	25					3	8	
groenling	3		3										4	17	1	9	1	9	6	12	
grote bonte specht		5	10	4	3	1	3	16	15	7		4	22	75	21	73	25	64	68	70	
grote lijster	1	1	2	2	2	1	2	24		11			22	50	16	45	8	18	46	38	
havik		2	3	5	1	1	1			2	1	2	8	42	4	36	6	36	18	38	
heggerus	3		9	5	5	1	2	5	3		1	4	13	67	24	64	1	9	38	46	
holleduif	3	2		3	1		1	3	2	14	5		3	8	16	64	15	27	34	33	
houtduif	20	77	18	26	15	3	12	15	10	7	45	15	108	92	128	82	27	73	263	82	
huizwaluw									6				1	8	5	9			6	6	
kauw				1	4	1		6		10			20	42	2	9			22	17	
keep	5	10											15	17					15	6	
kievit		14	60	16	14	3	2		10	90	1	2	65	67	28	64	119	27	212	53	
klapekster		1															1	9	1	2	
knaai		25	3	11	18		2	12	27	80			52	25	33	45	93	55	178	42	
koekoek							1								1	9			1	3	
kokmeeuw (ov)	12								35	11	27	176	233	33	22	18	6	9	261	20	
kolgans	1														1	9			1	3	
koolmees	6	30	15	19	14	7	4	55	17	40	9	32	128	92	32	82	88	64	248	79	
kopervlieg			3							16			16	8	3	9			19	6	
kransvogel	26	120	7	3	4			5		13	4		138	33	39	36	5	18	182	29	
kruisbek										20		12	20	8			12	9	32	6	
kuifmees		5	5	7	3			18	5			6	6	33	12	55	31	64	49	51	
kwartel							1								1	9			1	3	
matkomees	2	4	8	6			2	21	5	6		6	8	42	14	55	38	64	60	53	
merel	5	12	16	17	14	5	6	38	14	18	10	8	81	92	55	82	27	64	163	79	
pimpelmees	4	13	8	10	6		1	35	9	32	6	13	63	75	25	82	49	64	137	73	
rietgors	1		2	14	5					3			4	17	3	18	18	18	25	18	
ringrus	5		8	1				30	1	29	31	18	66	50	56	27	1	9	123	29	
roodborst	1	4	29	37	16	3	8	10	9	5	2	1	50	83	38	82	37	45	125	70	

© Vogelwacht Uden E.O. Inventarisatie 1990

tot # inventarisaties 12	14	11	18	1	22	6	17	19	16	7	18	9	totalen						totaal voor de Maashorst	
	jan	feb	mar	apr	apr	mei	jun	aug	sep	okt	nov	dec	per gebied							
gebied —>	tot	tot	tot	tot	tot	tot	tot	tot	tot	tot	tot	tot	1	%	2	%	3	% tot	% tref.	
schollekster					1												1	9	1 3	
sijsje			2	3							40		45	25					45 8	
sperwer			1		1					1	2		1	8	3	18	1	9	5 12	
spreeuw			39	22	2	8	8	19	174	21	230	16	110	443	75	74	73	132	36	649 61
staartmees			19	10	8	5	2	2	21	3	8			40	67	20	45	18	27	78 46
tjiftjaf				31	25	14	5	12	5	4				36	50	40	55	20	27	96 44
torenvalk			2	1	2	1		1	5	3	4	7	3	11	50	13	64	5	27	29 47
tortelduif								2		1						3	18			3 6
tuinfluitier								5								5	9			5 3
veldleeuwerik		3	1	11	11	10	2	9	18	2	30	102	10	96	58	85	73	28	55	209 62
vink		70	172	47	55	34	11	13	58	21	247	29	54	492	92	117	91	202	73	811 85
vlaamse gaai		1	6	9	5	7	3	3	21	8	14	3	5	27	58	23	82	35	73	85 71
watersnip									1								1	9		1 3
wielewaal								2								2	9			2 3
wilde eend					6	4								1	8	4	18	5	18	10 15
winterkoning		2	3	12	16	11	4	3	8	11	2	1	2	42	83	21	64	12	45	75 64
witgatje					1												1	9		1 3
witte kwikstaart				15	3			2	1	5	18			8	17	19	36	17	36	44 30
wulp				6	7	5	1	2		5			1	7	42	9	45	11	36	27 41
zanglijster				7	5	1		1	3		1			4	33	9	36	5	18	18 29
zilvermeeuw (ov)			9	2		2			8		6	10	69	69	42	21	36	16	27	106 35
zwarte kraai		11	18	37	48	21	3	12	29	8	25	10	19	75	92	122	82	44	55	241 76
zwarte mees			5	3	9	4	1		6	3	5		6	22	67	2	18	18	64	42 49
zwarte roodstaart										1				1	8					1 3
zwarte specht					2	1	1	2	1				1	4	25	3	18	1	9	8 17
zwartkop						9	2	11		2				7	25	13	18	4	9	24 17
aantal waarnemingen		17	21	30	31	31	33	44	27	27	30	19	21							73

Op speciaal verzoek tijdens de jaarvergadering hierbij nog even een korte toelichting op de inventarisatietabellen.

Per soort is er per datum het totale aantal voor die datum waarnemingen in de kolommen terug te vinden.

Dit is per datum het totaal van de drie routes.

In de voorlaatste kolom vind je per route het aantal waarnemingen met het percentage trefkans in dat gebied.

De meest rechtse kolom geeft het totaal aantal waarnemingen weer voor de totale Maashorst. en ook hier weer in een percentage de kans dat je de soort aantreft.

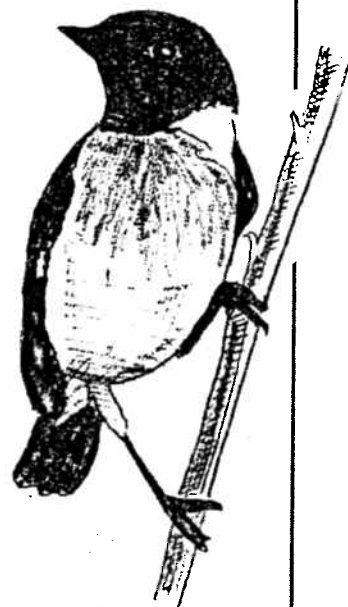
Ik hoop dat dit verhaaltje het overzicht verduidelijkt. Mocht je nog vragen of opmerkingen hebben, neem dan gerust even contact met mij op.

Met vriendelijke groeten

En tot ziens bij de volgende inventarisatie!

Peter Wienbelt

Tel. 68198

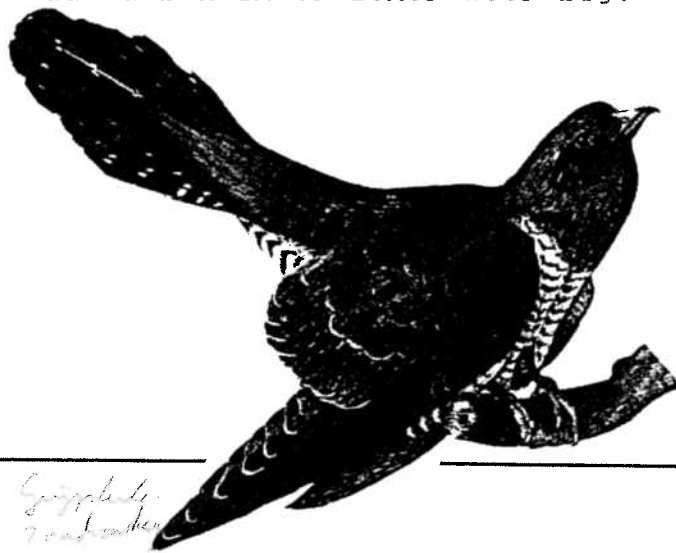
Zij kwam, zij hoorde en zij leerde herkennen.

Als ze mij al eerder dan twee weken geleden hadden kunnen duidelijk maken hoe leuk een piepcursus is, dan was ik nu al vergevorderd? Ik heb lang overwogen of ik nu wel of niet zou gaan deelnemen aan de lessen, maar het is mij heel goed bevalen die eerste keer. Met lood in de schoenen, ik kende immers geen enkel vogelgeluid, behalve dan dat van de koekoek en de tjif tjaf toog ik naar de Groenhoeve. Ik was te vroeg. En toen brak het concert der vogels los, prachtig om naar te luisteren zelfs op tape, ogen dicht en 't lijkt net echt. Bij ieder geluid maak je een aantekening over de specifieke geluidskennmerken van die bepaalde vogel; bijvoorbeeld grasmus 'hiete hiete hiete hiet' of zwarte roodstaart; begint krassend dan hoge fluittonen enz. In het begin hou je je lijstje met aantekeningen erbij, maar na verloop van tijd leer je het herkennen van de bepaalde toontjes. Zeker voor de nieuwe leden die kennis willen maken met de vogels en andere leden is dit een prachtige gelegenheid en nog gezellig ook. En dat lood in de schoenen laat maar gerust thuis want het is alleen maar leuk, zelfs al heb je bij de eerste test maar zes goede invullingen van de vijftien zoals ik.

Het leuke was dat ik de volgende ochtend ontwaakte met de zanglijster waarvan ik de vorige avond pas het geluid geleerd had. En natuurlijk veel naar het bos na werktijd even een kort wandelingetje maken, kijker mee en luisteren maar, kijken en je kent alweer een vogel en het is nog gezond ook na een hele dag binnen zitten.

De zondag na de piepcursus was er inventarisatie (10-3-1991), alweer een prima gelegenheid om vogelgeluiden te leren. De opkomst was zeer goed maar liefst 18 á 20 leden waren zich zondagochtend bewust van het mooie inventarisatieweer. De kaarten werden verdeeld en de groepjes gingen naar het uitgekozen gebied vogels tellen, beluisteren en bekijken. Er werd volop gefloten alleen de vinken hadden nog geen zin om hun liedje voor ons af te maken. Ons vroege opstaan werd ook nog beloond met drie reeën die op een veldje aan de overkant van de weg renden. Ik kan zo eigenlijk nog wel uren doorgaan maar ik heb geen heel Bruujssel voor mezelf. Ik hoop echt dat ik de vogelgeluiden goed leer kennen en zal proberen elke piepcursus aanwezig te zijn, helaas moet ik de eerst volgende al verstek laten gaan, maar daarna ben ik er zeker weer bij.

Yolanda Gevers

Deventer

Gegeduld
7 maanden

Vogel onder de loop ...de kievit

Tijdens het verschijnen van dit nummer zullen wellicht vele kieviten weer hun capriolen uithalen in de ons omringende weilanden. Vandaar een mooie reden om op dit moment iets te vertellen over de kievit, zodat jullie meteen naar buiten kunnen gaan om het "vertelde" eens in werkelijkheid te zien. De kievit is misschien wel de meest kenmerkende weidevogel van Nederland. In ons kleine kikkerlandje broeden bijv. meer kieviten dan in Frankrijk, België, Denemarken en West-Duitsland gezamenlijk, totaal zijn het ongeveer 250.000 paren. De provincie Friesland spant de kroon, maar ook hier in onze eigen omgeving is de kievit een soort die je overal tegenkomt en niet gemakkelijk over het hoofd ziet.

De kievit is van oorsprong een steppevogel en daardoor geven ze de voorkeur aan een broedterrein met laagblijvende planten- groei, omdat ze daar beter kunnen rennen en omdat ze daar het beste profiteren van hun scherpe ogen en oren bij het zoeken naar voedsel. Vanwege hun korte snavel moeten kieviten het jagen vooral met

het gezicht en de oren doen, anders dan bijv. grutto's en wulpen die met hun lange gevoelige snavels in de grond voedsel kunnen vinden. Daarom zie je dus regelmatig kieviten snel door een weiland lopen, dan abrupt stoppen, zijn kop scheefhoudend, om daarna met een felle uithaal een regenworm te zien trekken. Een hele andere uiterst slimme methode van voedsel zoeken is het trappelen met een poot op de grond. Hiermee bootst een kievit een regenbui na, waardoor regenwormen uit de grond tevoorschijn komen. Hierdoor worden ze dus een gemakkelijke prooi voor de kieviten. Dit gedrag is niet alleen bij de kievit te zien maar bij alle plevierensoorten, waaronder de kievit dus ook behoort. (Let maar eens op de kleine plevier die op het Hemelrijk kan worden waargenomen)

Naast regenwormen eten kieviten ook allerlei insecten waaronder emelten en ritnaalden.

De eerste voorjaarszorg voor een kievit is om een gebied te bezetten wat voldoende voedsel bevat voor hemzelf en zijn toekomstig gezin. Daarom zie je hem vanaf half maart met een enorme inzet zijn gebied verdedigen. Dit gebeurt niet alleen tussen de kieviten onderling maar ook allerlei andere vogels en wezens krijgen in deze periode heel goed in de gaten dat de kievit een vast omlijnd gebied voor zich opeist. Met furieuze duikvluchten op de indringers probeert hij dit duidelijk te maken. Iets later arriveren de vrouwtjes in het broedgebied. Dit luidt het begin van de balts in. Eén van de hoogtepunten van de balts zijn de imponeervluchten.

Eerst stijgen de mannetjes zonder aanloop op en vliegen een klein eindje met ver doorgehaalde vleugelslagen.

Plotseling schieten ze dan pijlsnel een meter of twintig steil omhoog. Dan begint een geleidelijke daling, waarbij ze hun mooiste vliegkunsten vertonen. Ze buitelen, gaan kopje over en rollen door de lucht. Tijdens dit acrobatisch werk hoor je ze voortdurend het bekende "kievit" roepen, waaraan ze hun naam te danken hebben. Een ander onderdeel van de balts is het nestkuiltje draaien. Dit wordt veelvuldig gedaan en is een mooi middel om predatoren op een dwaalspoor te brengen. Op zo'n grote kale vlakte zou het namelijk snel opvallen als je maar op één plaats een nestkuiltje zou draaien om daarna er eieren in te deponeren. Het nestkuiltje draaien gebeurt door de borst in de grond te draaien, totdat een soort nestholte is ontstaan. Om het geheel af te maken worden er nog enige sprietjes gras in de kom gelegd waarna het vrouwtje er 4 eieren in legt.

Omdat ze op kale vlakten broeden is de kievit een meester als het erom gaat zijn nestplaats te verbergen. Ze gaan ongemerkt van de eieren af en sluipen desnoods honderden meters door een greppeltje om dan pas met veel misbaar op de wieken te gaan.

Een andere methode die door de kievit gehanteerd wordt om ongenode bezoekers van zijn nest af te houden is het simuleren van een vleugellamme, gewonde vogel. Pas als de ongewenste bezoeker voldoende ver van het nest verwijderd is, blijkt de kievit ineens weer een gezonde vogel te zijn. (Ook dit gedrag zie je weer bij alle plevierachtigen terug alsook bij kluten en eenden.) De jonge kieviten die uit het ei komen zijn zogenaamde nestvlieders dat wil zeggen dat ze al geheel zelfstandig enige minuten na het uitkomen uit het ei zich kunnen redden. Tijdens deze periode kun je geregeld meemaken dat je deze kleine bolletjes soms een handje moet helpen door ervoor te zorgen dat ze niet al te dicht bij de verharde weg komen. Als je dit overkomt merk je pas hoe zorgzaam de kievitouders zijn. Ze vliegen namelijk continue enige meters boven je en laten veelvuldig hun "kievit"-geluiden horen. Door het broeden op zo'n open vlakte is het niet verwonderlijk dat maar 10% van de jonge kieviten later weer zelf jongen voortbrengt. Daarom is het voor de kievit belangrijk dat hij gedurende zijn broedperiode met rust gelaten wordt en dat het kievitseieren rapen tot het verleden gaat behoren.

Na het broedseizoen verzamelen alle kieviten zich tot groepen van wel honderden exemplaren. Tussen deze exemplaren zijn de jongen dan nog goed te herkennen aan hun oranje veerrandjes, wat bij volwassen exemplaren geheel groen is. Als er geen winter in Nederland te bekennen is, blijven veel van deze groepen kieviten hier. Maar als de vorst hier zijn intrede doet, zie je meteen alle kieviten richting Frankrijk vliegen. Kieviten zijn zogenaamde "rush-vogels", dat wil zeggen dat ze de vorstgrens voorblijven en telkens hiermee opschuiven. Ook ganzen zijn rush-vogels en daarom zie je bij invallende vorst hier zoveel ganzen komen overvliegen. Op zich is dit verschijnsel niet verwonderlijk daar de kievit bij vorst geen voedsel meer uit de bodem kan halen en hij dus wel verplicht is om vorstvrije voedselgronden op te zoeken. Tot slot zou ik dit nog willen zeggen: "Veel plezier bij het gadeslaan van de plevier."

John Hermans

Inventariseren landschapselementen

V.L.U. GAAT KLEINE LANDSCHAPSELEMENTEN INVENTARISEREN !

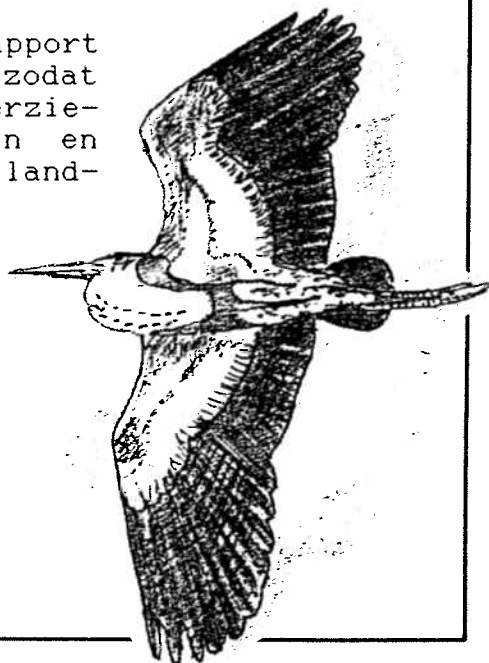
De werkgroep V.L.U. is van plan om in het voorjaar van 1991 alle Kleine Landschaps-Elementen (KLE) in de gemeente Uden te inventariseren. De KLE zullen in het veld worden bekeken en op een kaart worden ingetekend. De inventarisatie zal gebruikt gaan worden voor meerdere doeleinden. Zowel intern als extern.

Doel inventarisatie

Het doel van deze inventarisatie is om een helder beeld te krijgen van de kwantiteit en kwaliteit aan KLE in de gemeente Uden. De gegevens zullen gebruikt worden voor:

1. Planning en uitvoering van werkdagen
 - a. herstellen van KLE
 - b. wegwerken achterstallig onderhoud aan KLE
 - c. aanleggen van KLE
2. Planning en uitvoering van voorlichtingsactiviteiten
 - a. geven van gerichte voorlichting over KLE aan boeren en burgers
 - b. geven van algemene voorlichting over KLE via de pers
 - c. organiseren van wandel- of fietsexcursies langs KLE

Daarnaast zullen de gegevens in een rapport worden aangeboden aan de gemeente Uden, zodat deze gebruikt kunnen worden voor de herziening van structuur- en bestemmingsplannen en voor de eventuele opstelling van een landschapsstructuur- of landschapsbeleidplan.

Werkwijze inventarisatie

Tijdens de voorlichtingsavond van 12 maart j.l. en de daaropvolgende fietsexcursie werd uitgelegd hoe de inventarisatieformulieren dienen te worden ingevuld en de kaart dient te worden ingetekend. De belangrijkste te verzamelen gegevens zijn:

1. Benoeming en omschrijving KLE
 - a. soort KLE
 - b. lengte/breedte of aantal KLE
2. Hoofdsoorten KLE
 - a. bomen en struiken
 - b. kruiden en grassen
3. Huidige toestand KLE, doel en maatregelen KLE
 - a. huidige toestand en kansen/bedreigingen
 - b. evt. beheersdoelstelling
 - c. evt. noodzakelijke maatregelen

De aandacht van de V.L.U. richt zich met name op KLE als knotwilgen, eikehakhoutwallen, elzensingels, heggen/hagen, boomgaarden, solitaire bomen, ruigten, poelen, beekjes en waterhoudende sloten.

Alle soorten KLE in het buitengebied van de gemeente Uden zullen worden geïnventariseerd m.u.v. de wegbeplantingen. Deze staan reeds keurig op een kaart. Ook 'Grote Landschaps-Elementen', zoals bossen zijn reeds gekarteerd en hoeven niet bekeken te worden.

Resultaten inventarisatie

De resultaten van deze inventarisatie zullen worden neergelegd in een rapportje met een kaart. Dit rapportje zal gratis worden verstrekt aan alle vrijwilligers, die een stukje grond van de gemeente hebben gekarteerd.

Verder zal dit rapportje ter informatie worden toegézonnen aan de gemeente Uden, de provincie Noord-Brabant, Natuur, Milieu en Faunabeheer, Bos- en Landschapsbouw, Staatsbosbeheer, Brabantse Milieu Federatie, Natuurmonumenten en het Brabants Landschap.

Vrijwilligers gevraagd!!

De V.L.U. hoopt, dat jij ook bereid bent een stukje kaart in te vullen door 2-3 keer een paar uur in de omgeving van Uden rond te fietsen en KLE te inventariseren.

Meer informatie is verkrijgbaar bij:

E. de Groot (04132-64348)

W Peters (04132-52529)

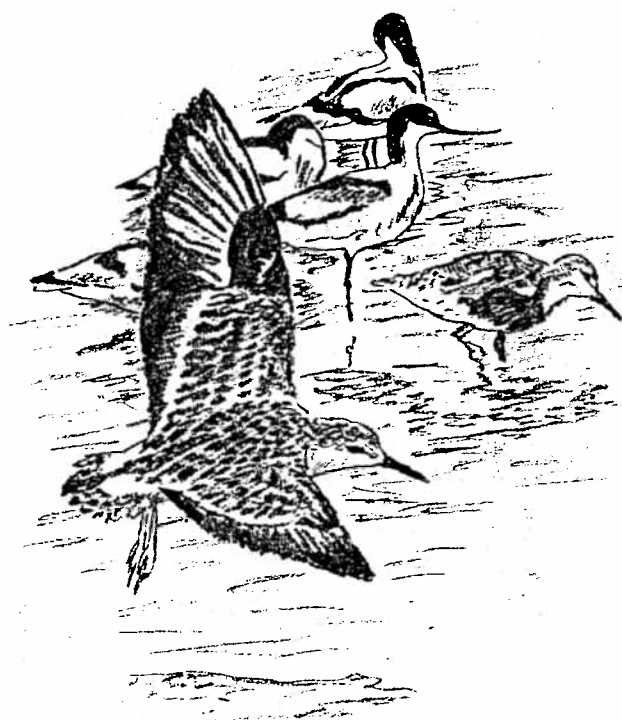
Excursie Brouwersdam

We zijn met ongeveer 12 personen vertrokken naar de Brouwersdam in Zeeland. We hadden onderweg een paar buizerden en torenvalken gezien. Om ongeveer 11 uur kwamen we aan bij het Grevelingenmeer daar zagen we een aantal soorten zoals: grote zaagbek, brilduiker, steenloper, fuut, kolgans enz. De andere waren alweer op weg naar de auto, toen we nog een sperwer over zagen komen. Op de Brouwersdam hadden we nogal lol om enkele Belgen die daar heel wijs over de Noordzee aan het turen waren. De dames en heren hadden een paar ijseenden in de gaten die onze Willie ook al meende te zien toen we nog een eindje van die Belgen afstonden. We zagen daar verder nog: scholekster, grote mantelmeeuw, veldleeuwerik, middelste zaagbek, grote- en zwarte zeeëend, roodhalsfuut, roodkeelduiker, nonnetje, kluut en smient. Ook vertelde ons een van de Belgen dat er bij het begin van de Brouwersdam een sneeuwgans zat, dus wat dacht U, wij meteen erop af, want het was net zoals wij al dachten een uitgebroken exemplaar. Dus niet een echte wilde zoals wij die graag daar wilde zien. Wij gingen ook nog naar een ander stuk water kijken wat daar te zien zou zijn maar dat was niet veel oftewel niets. Wij weer terug naar de Noordzee kant.

Daar zagen we ook nog een heleboel brilduikers bij elkaar. Verder zat er niets anders tussen die brilduikers. Vanaf dat punt liepen we weer terug naar de auto, want een paar mensen hadden zin in een patatje met mayonaise, maar wat dacht je niemand pakte een patatje. Daar zagen we ook nog een paarse strandloper, bonte strandloper, brandgans, rietgans, grauwe gans, eidereend, bergeend, toppereend, blauwe kiekendief, krakeend en zo ging dat nog even door tot we op een totaal kwamen van 56 soorten die dag. Zoals ik al eerder vertelde over de buizerden en de torenvalk die wij onderweg gezien hadden liep het totaal aantal die dag op tot 11 buizerden en 26 torenvalken. Op het laatst hebben we in Zierikzee nog wat gegeten en zijn we huiswaarts gekeerd. Weer terug op De Markt werd er afgerekend en ging ieder zijn eigen weg. Dit was de laatste excursie van mij in dit voorjaar, want de broedvogeltellingen gaan ook weer van start. Met nog veel excursie- en vogelplezier tot het najaar.

Henk van den Acker.

Op stap ... Visvijver de Meuwel

Deze keer wil ik jullie graag meenemen in mijn wandeling op papier naar een gebied dat naar mijn mening best een bezoekje waard is. Dat is namelijk de visvijver 'de Meuwel' van de gemeente Nistelrode. Deze vijver is te bereiken door de weg naar Nistelrode te volgen tot het punt waar de nieuwe rondweg begint. Daar ga je echter links (zoals je voor de opening van de rondweg moest rijden) en dan ga je direct weer links de Brandsetraat in. (daar staat de visvijver al aangegeven) Deze weg volg je tot een T-splitting waarbij je links gaat. Dan zie je na een paar honderd meter rechts een bord staan met daarop aangegeven 'de Meuwel'.

De Meuwel is een vijver die al erg lang bestaat maar die enkele jaren geleden is uitgegraven tot een visvijver.

Ik heb gehoord dat er plannen zijn de vijver in de nabije toekomst verder uit te breiden.

Als je bij de vijver komt zie je direct dat het een echte visvijver is, maar dat neemt niet weg dat het voor een vogelaar niet de moeite is er eens een mooie wandeling te maken.

De vogels die voorkomen in en rond de vijver zijn niet direct spectaculair te noemen, maar weet je, elke vogel is mooi als je hem maar op zijn waarde weet te schatten.

De blauwe reiger is een vogel die er altijd te zien is, en niet alleen langs de waterkant maar ook erg vaak boven in een grove den. Een allervreemdste gezicht zo'n vogel boven in een boom, wat toch een beetje vreemd aandoet.

Op de vijver is altijd wel een groepje eenden te vinden. Dit zijn echter niet allemaal wilde eenden. De meeste zijn namelijk 'soepeenden' om eens een uitdrukking van andere vogelwachters te gebruiken. Ook het waterhoen is een vogel die, als het een beetje rustig is aan de vijver, vaak te zien en te horen is. In de zomer vaak met zijn hele kroost.

Als je aan de andere kant van de vijver het bos in gaat kom je in een mooi stukje waar je met een beetje geluk de grote bonte specht en de groene specht kunt zien. Ook de kuifmees en de snerpende staartmees zijn hier in de grove dennen te vinden. In het voorjaar is ook de gekraagde roodstaart een schitterende verschijning met zijn mooie verenpak.

Achter het bos liggen verschillende velden en akkers, sommige nog is een staat zoals eigenlijk alle landbouwgronden naar mijn mening moesten zijn. Namelijk kleinschalig met hier en daar een houtwal en een slingerig, slecht verhard pad waar, getuige de vele grassen die op de weg groeien, maar weinig auto's komen. Hier is in het voorjaar natuurlijk de kievit te zien met zijn mooie balts-gedrag. En hoog in de lucht is vaak nog net een zwart stipje te zien dat na goed kijken een biddende torenvalk blijkt te zijn.

Wat er verder aan vogels te zien is laat ik aan jullie over om te ontdekken want ik kan hier echt niet zeggen welke vogel waar en wanneer op een bepaalde plaats zit. Maar dat is natuurlijk toch één van de leuke dingen van onze hobby die elke wandeling weer tot een soort ontdekkingstocht in de natuur maakt.

Ja, dit is een gebied wat echt de moeite waard is om eens te bezoeken op een mooie morgen. Denk er wel aan dat het er vaak druk is met vissers en wandelaars. Vooral als het een beetje zonnig weer is zijn de zondagen daar topdagen wat betreft de drukte. De vogels zul je dan niet bij de vijver maar verder in de bossen en op de landbouwgronden moeten gaan zoeken. En wie weet ontdek je wel iets dat erg bijzonder is.

En denk eraan, je kunt zeggen daar zie je toch nooit niets, maar als je thuis blijft zie je zeker niets.

Tot de volgende keer,

Pedro van den Acker.

Vogelaarij

Een beschrijving

Zoals sommigen van jullie wel weten ben ik, naast het bestuderen van vogels, ook bezig geweest met observaties aan de vogelaar en het vogelen. Het leek me passend de Vogelwacht Uden kond te doen van de eerste resultaten van dit onderzoek. Voor de volledigheid zei vermeld dat waar ik de mannelijke "hij"-vorm gebruik, ook naar believen "zij" mag worden gelezen, met uitzondering van het stuk over snorren en baarden.

De Vogelaar

Een vogelaar is hij die met een verrekijker om de hals zegt vogels te bekijken. Er zijn drie nivo's te onderscheiden:

- de beginneling
- de vergevorderde en
- de professional

Het meest betrouwbare onderscheid ligt in het uiterlijk van de vogelaar. Zie je een vogelaar met een baard, dan heb je te doen met een professional. Beroeps zonder baard heb ik niet meegeemaakt. Snor-dragers behoren meestal tot de groep vergevorderden, terwijl naakt-gelaten zich meestal op het nivo van de goed bedoelende beginneling bewegen. Eventuele amateurs met baard neigen meestal tot professionele bezigheden met computers, handboeken en officiële methodieken. Baardlozen met vogelkennis zullen hun talenten veel kracht bij moeten zetten om door de meerder-harigen gehoord te worden. Vaak blijkt het uiterlijk niet het enige kenmerk te zijn voor de groep waartoe men behoort. De kwaliteit van de uitrusting is evenmin doorslaggevend. De inhoud van gevoerde gesprekken geeft meer informatie. Hoor je veel vogelnamen en aantallen over de tafel gaan dan hebben we meestal met een niet zo ervaren mannetje te doen. De "echte" is niet zo mededeelzaam. Hij zal hooguit een keertje brommen, waarna de rest van het gezelschap zwijgt, of vervalt in het roepen van "ooh" en "aah". Een echte prof hoor je niet. Deze zal nadrukkelijk de andere kant op kijken. Vergis u echter niet! Zowel de gevorderde als de prof zijn een en al oor. Hoewel zij de indruk wekken dat het allemaal oninteressant is, zijn zij tuk op informatie over waar zij al dit bijzonders kunnen waarnemen. Het geeft echter geen pas om interesse te tonen in beginnelingenpraat.

Maatschappelijke situering

We vinden zowel linkse als rechtse vogelaars. (om problemen te voorkomen verdient het de voorkeur de linksen links en de rechtsen rechts aan tafel te zetten. Ellebogenwerk blijft dan uit.) Politiek gezien worden Ornithofielen volkomen verwaarloosd. Deze groep houdt zich actief bezig met natuur en milieu, heeft veel publiekskontakten en mobiliseert de mening van de burger. Hier wordt door de politiek veel te weinig op ingespeeld. Voor een goed begrip vermeld ik het onderscheid dat drs. Midas Dekkers maakt tussen Natuur en Milieu:

'Natuur is alles wat leuk is en groeit, Milieu daarentegen is hetzelfde maar dan als het niet leuk is.' De vogelaar is zich uiteraard zeer bewust van het milieu; een beetje gevorderde weet precies hoeveel benzine het kost om bij de dichtstbijzijnde klapster, roodhalsgans of ijsvogel te komen.

Algemene oriëntatie

Zet een vogelaar in het veld, desnoods geblinddoekt. Gegarandeerd dat hij begint te lopen terwijl hij de vogels noemt die hij niet ziet en dat hij binnen gemiddeld 23 minuten een etablissement vindt waar koffie, gebak en alcoholica genuttigd kunnen worden. Hoe deze vaardigheid aan nieuwkomers wordt doorgegeven is me in de loop der tijd nog steeds niet duidelijk geworden, ondanks vele observaties. Eenmaal over de grens schijnt deze bijzondere oriëntatie te verdwijnen. Experimenten in de Pyreneeën en op de Engelse hoogvlakten liepen uit op een mislukking. Hoe hoog een goede oriëntatie gewaardeerd wordt blijkt uit de gesprekken als een bepaald reisdoel is bereikt. Elke vogelaar blijkt dan zijn eigen kortste weg te kennen en laat dit met luide stem horen. Hoewel ieder individu het zijne er van blijkt te denken is er toch sprake van een hiërarchie; De reisweg en routevaardigheden van bijvoorbeeld de voorzitter worden nimmer in twijfel getrokken. Voor wat betreft tijdsoriëntatie zijn niet alleen licht en donker maar, aan zee, ook eb en vloed van grote invloed. Zoals de hond op het baasje gaat lijken, zo lijkt de vogelaar op de vogel.

Voedingsgewoonten

Onder vogelaars zien we zowel vleeseters, vegetariërs als alleseters (de grootste groep). Ze lijken wel wat op spreeuwen; overal waar iets te eten is daar strijken ze met veel kabaal neer en het vetste voedsel heeft de voorkeur. Belangrijkste voedingsmiddelen zijn : brood (stapelvoedsel) , frites en pannenkoeken. De drinkgewoonten lopen net zover uiteen als bij gewone mensen. Overigens gaat de vergelijking met spreeuwen verder dan alleen op het gebied van de voeding. Er is ook sociale gelijkenis. Als vogelaars bij elkaar zijn is onderlinge strijd zichtbaar. Op het moment echter als het aankomt op samenwerking dan is het alleen maar eensgezindheid wat de klok slaat. Individuen zetten zich tot het uiterste in voor het belang van de groep, hoewel het verschil tussen leiders en volgers natuurlijk zichtbaar blijft.

Taalgebruik

Zoals elke sub- kultuur bedient ook de vogelaar zich van een eigen jargon. Enkele veel gebruikte termen zullen hierna worden uitgelegd.

Inventariseren = vroeg opstaan om na een wandeling rond plusminus 10 uur aan de koffie te zitten en wat bij te praten. Dit praten bestaat veelal uit het vertellen van grappen en het uitwisselen van vogelinformatie, al naar gelang het nivo van de vogelaar natuurlijk.

B.M.P. = Bijzonder Moeilijke Periode, vooral bestemd voor baarden en snorren. Nog vroeger opstaan dan bij inventariseren.

Pijp = in het gunstigste geval: telescoop.

Kramballen in de pijp = een ervaren vogelaar neemt via zijn telescoop kramsvogels waar.

Braakmanneltje = vogelaar na intensief alcoholgebruik.

Uilen = werkwoord; het waarnemen of zoeken van uilsvogels

Vergaderen = door elkaar praten zonder te luisteren.

Excursie = goede reden voor vogelaars om enkele uren of dagen van huis te zijn.

De winkel = postorder bedrijf met goede resultaten voor Vogelwacht en Vogelbescherming.

De Uitrusting

De vogelaar is natuurlijk altijd in het bezit van een verrekijker. Sommige gezinnen doen met vijf personen met een kijker, sommige vogelaars hebben zelfs twee kijkers en een telescoop en sparen voor nog wat anders. De kijker is meer een voorwaarde om mee te mogen doen dan een gebruiksartikel. Het merendeel der vogels is gevlogen voordat ze gezien worden. De verklaring hiervoor is eenvoudig. De beginnening roept namelijk zo hard wat er te zien is dat de vogel zich niet meer veilig waant en vlucht. Dit is echter geen probleem, de waarnemingen door beginnelingen zijn toch onzin. Bovendien bestaat 63,7% van de observaties uit geluids-waarnemingen. De kwaliteit van de gebruikte kijkers varieert van slecht matglas tot optiek van NASA-kwaliteit. Deze kwaliteit is weer niet maatgevend voor het nivo van de vogelaar. Ik herhaal nog even: slechts aan het uiterlijk, en met name de beharing van de vogelaar, is zijn kwaliteit af te lezen. Het laatste wat ik wil zeggen over de optiek is dat mensen met een overschot aan energie vaak een telescoop meeslepen, die voornamelijk door anderen wordt gebruikt. Wil je als vogelaar een beetje meetellen dan schaf je een jas aan die niet om aan te zien is maar meer kost dan de hele garderobe van de gemiddelde Nederlander. Het merkje op de jas moet voldoende zijn om de andere het zwijgen op te leggen. Voor schoeisel geldt in principe hetzelfde ; niet mooi, wel duur.

De boeken

Een van de grootste blunders die een vogelaar kan maken is vertellen waar hij iets gelezen heeft. Lezen geldt als een bezigheid voor luie mensen die er zelf niet bij waren. Bovendien staan er al zoveel onwaarheden gedrukt. Alleen de clubbladen mogen geciteerd worden, dat is namelijk eigen. Dit gebeurt maar mondjesmaat. Vogelaars die willen laten weten "erbij" te horen noemen artikelen uit de "Vogels", of als ze werkelijk indruk willen maken praten ze over "Nico" en "Siegfried" alsof ze die dagelijks zien.

Samenvattend

Vogelaars zijn mensen van verschillend pluimage, die zingen zoals ze gebekt zijn. Uiterlijk vertoon is vooral bij de mannetjes belangrijk en vormt een populair tijdverdrijf. Men opereert vaak alleen, maar eenmaal samen dan bloeit het sociale leven op, en zowel zwakke als sterke soortgenoten worden volledig geaccepteerd.

Vogelaars, bedankt, voor de erg leuke en leerzame tijd!

Jos Marcelissen.

Naschrift redactie

Zou Jos nu toch proberen zijn baard en snor te laten staan?

In gesprek met ... Peter en Dianne van Asseldonk

Samen met Dianne heeft Peter een champignonkwekerij in Boekel, dus glibberden wij via gladde binnenweggetjes al voor zevenen richting Vosdeel 5, zodat ook Michelle en Linda nog even te zien waren.

Peter houdt zich vaak met de natuur bezig, maar is door de kwekerij beperkt tot de omgeving van zijn huis. Gebrek aan fauna is hier anders niet, zo is hij bijna dagelijks met kijker, fototoestel en boek te vinden in de schuilhut in het bosje achter de kwekerij. Dit hutje staat er al jaren en is door Peter opgeknapt, zodat de vogels aardig aan het bouwsel gewend zijn. Zo blijkt, vlak voor de schuilhut laat zich dan ook een etende buizerd zien en fotograferen.

En even later wordt ook weer bevestigd dat vrouwtjes boven mannetjes staan, de buizerd wordt verjaagd door een groter exemplaar, zeer waarschijnlijk het vrouwtje, dat zich tegoed wil doen aan de klaargelegde maaltijd van kip met kip en kip na.

Op de momenten dat er niets te zien is wordt het boek opengeslagen en bestudeerd.

En is Peter met zijn dochter Linda bezig, moet een lepel fruithap wel eens wijken voor de verrekijker. Vanuit het keukenraam is nl. goed zicht op een stapel snoeihout die al jaren bewust niet opgeruimd wordt en een pleisterplaats van verschillende vogels is geworden.

Het contact met de Vogelwacht werd gelegd door een publiekswandeling waar Peter, Dianne en dochter Michelle aan deelnamen. In Boekel is verder geen natuurgroep.

Ons werd deze avond met behulp van een video ook wat duidelijker wat het kweken van champignons inhoudt en dat er toch wel wat ervaring en vakkennis bij komt kijken, en dat er goed over nagedacht is hoe het milieu het minst belast wordt. Dit gebeurde al jaren voordat de meeste mensen zich druk maakten om hun omgeving. Zo wordt paardemest met stro gebruikt voor de champignonbedden en deze wordt na gebruik weer verwerkt als compost voor plantenkwekers.

Deze avond was niet alleen zeer gezellig maar ook nog leerzaam. Bedankt Peter en Dianne en wij zijn zeer benieuwd naar de buizerdfoto's.

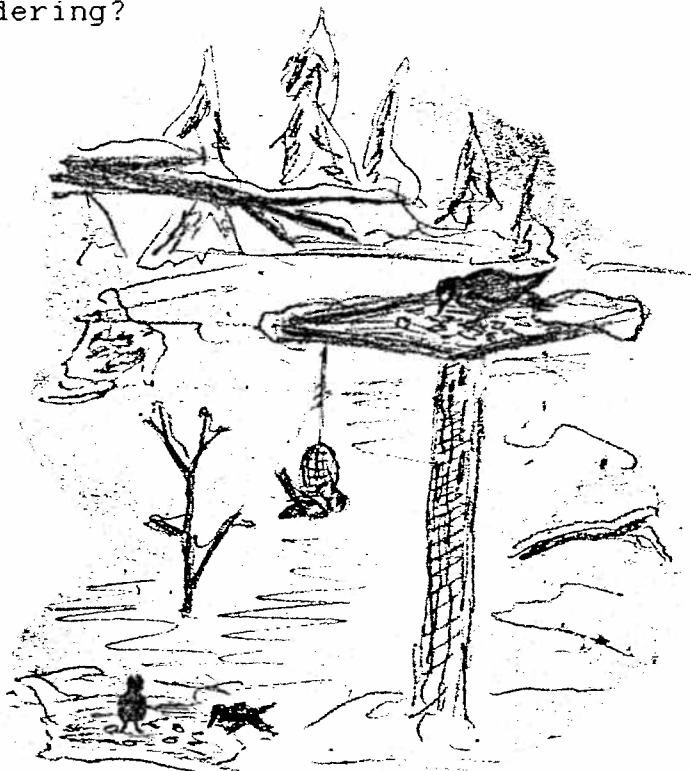
Gina Hermans

Wetenswaardigheden wintervoeding

De bedoeling van dit stukje is niet iets te vertellen over de wintervoeding als zodanig, maar wel over de achtergronden ervan. Met name de volgende punten wil ik graag onder Uw aandacht brengen:

1. Wanneer wel en wanneer niet voeren?
2. Bij wie kun je informatie krijgen over wintervoeding?
3. Hoe denken de beheerders van de voederplaatsen over wintervoeding?

ad.1. Uitgangspunten van de Vogelwacht Uden e.o. zijn

- Nooit te vroeg in de winter met voeren beginnen. Er zijn nog heel wat vogels, die bij het invallen van de kou naar warmere streken trekken en die blijven, wanneer je gaat voeren.
- Alleen bij uitzonderlijke weersomstandigheden voeren, zoals erg strenge kou (-15°C en lager) over een langere periode ca. 1 á 2 weken, of een dik sneeuwdek over een periode van ca. een week.
- Niet voeren in de bebouwde kom van de gemeente. Indien nodig doet de gemeente dit in de parken, en de particulieren in hun tuinen.
- Wel voeren in de buitengebieden en bij voorkeur daar waar de voederplaatsen wat verder van de boerderijen af liggen.

Bedenk echter, dat zelfs met 12 voederplaatsen in ons vrij grote gebied, dit slechts druppels op een gloeiende plaat zijn.

ad.2. Bij wie kun je informatie krijgen, als je wilt weten of er gevoerd moet worden?

a. Bij Nationaal Comité Wintervoeding

p.a.: Driebergseweg 16c

3708 JB Zeist

Tel.: 03404- 22034

b. In perioden dat het wat strenger gaat winteren geven mensen van vogelbescherming regelmatig voorlichting via radio en T.V. over het al of niet voederen van bepaalde vogelsoorten. Afgelopen vorstperiode was dit met name voor de roerdomp en de reiger het geval.

c. Bij de contactpersonen van de taakgroep wintervoeding Jan Verhoeven en Gerrit Schotveld.

ad.3. Hoe denken de beheerders van onze voederplaatsen over wintervoeding en wie zijn deze beheerders?

Beheerders zijn:

Staats Bos Beheer 8 plaatsen

Gemeente Uden 2 plaatsen

Enkele particulieren 2 plaatsen

De gemeente en de particulieren maken geen bezwaar tegen wintervoeding. Staats Bos Beheer maakt er wel bezwaar tegen en baseert dit beleid op een rapport van de heren G.C. Boere en D.J. Joustra uit Bosbouwvoorlichting No. 1 januari/februari 1980, getiteld " Wintervoeding een zaak met vele kanten." Hieronder volgen enkele conclusies en uitgangspunten voor beleid uit bovengenoemd rapport.

- a. Vogels zijn als alle in het wild levende dieren onderworpen aan een aantal factoren die hun aantal regelen, zoals voedsel en extreme weersomstandigheden.
- b. Slechts in uitzonderlijke situaties leiden strenge winters tot uitsterven van soorten en ondersoorten. De schommelingen die in aantallen ontstaan zijn een natuurlijk proces, waarvoor de soort herstel-mogelijkheden heeft.
- c. Binnen de Nederlandse situatie is dit natuurlijk patroon sterk verstoord door de grote cultuurdruk en het extreme voedselaanbod gedurende het gehele jaar. (b.v. vuilnisbelten)
- d. Lang volgehouden indirecte wintervoeding kan de opbouw van een soort, o.a. verhouding trekkende en niet trek-kende groep, sterk verstoren.
- e. Bij wintervoeding op grote schaal, zou mogelijk wat meer aandacht besteed moeten worden aan de gevolgen op langere termijn. Vooral bepaalde soorten kunnen sterk profiteren van deze voeding, terwijl ze later weer be-streden moeten worden.

- f. De 'echte natuurbeschermer' die principiëel afwijzend staat ten opzichte van wintervoeding zal zich goed rekenschap moeten geven wat het effect is voor natuurbescherming van deze houding. Immers het overgrote deel van de Nederlanders helpt allereerst vanuit het motief 'dierenbescherming'
- g. De geringe oppervlakte van veel natuurterreinen maakt herstel op eigen kracht van de stand van bepaalde soorten moeilijker of onmogelijk.
Hiermee moet wel rekening gehouden worden met het bijvoeren bij extreme weersituaties.

Op grond van deze uitgangspunten moet wintervoeding in het algemeen en zeker op grote schaal, kritisch worden gezien en van geval tot geval worden beoordeeld.

Op bovenstaande baseert Staats Bos Beheer zijn afwijzende houding t.o.v. wintervoeding. Of we het hiermee eens zijn of niet, we zullen er wel rekening mee moeten houden.

Ik hoop dat met dit artikel de achtergronden van de wintervoeding duidelijker zijn geworden.

Gerrit Schotveld.

Naschrift redactie

Volledigheidshalve dient vermeld te worden dat, op grond van een kritische toetsing van eerder genoemde beleidsaspecten, de taakgroep Wintervoeding m.b.t. de voorbije koudeperiode besloten heeft om niet tot wintervoeding over te gaan.

De Tongelaar in het 'wit'

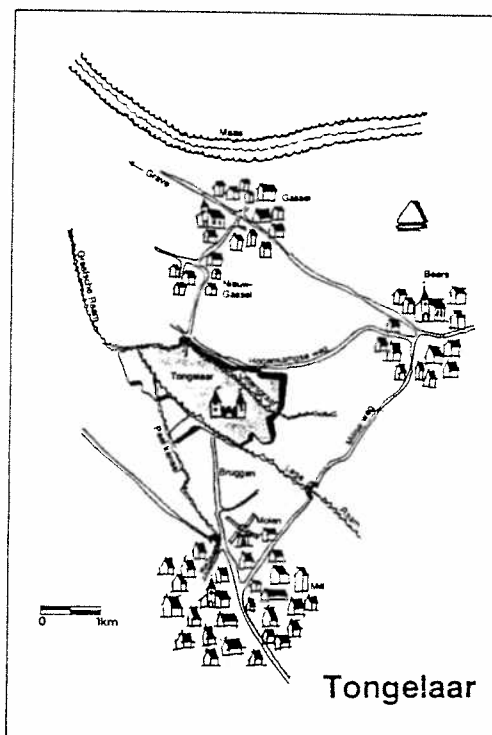
Zondagmiddag, 17 februari jl., een onverwachts bezoek aan het landgoed "De Tongelaar" te Mill. Samen met Willie Bergmans, een van de meer ervaren vogelaars binnen de Vogelwacht, ging de reis via "Het Oventje" en Langenboom naar Mill. Het land van "mien en pien in de buuk", waar ook de schrijver dezes zijn geboortekrib had staan. Onderweg zei Willie: "We gaan eerst een bekske koffie bij ons moeder drinken". Daar aangekomen kon Willie het niet nalaten om zijn vakkundig gefabriceerde kozijnen en ander timmerwerk te demonstreren. Even later waren Willie's vrouw Willemien en dochter Joyce ook van de partij in het knusse huisje van moeder Bergmans. Zij waren op eigen gelegenheid naar het Millse afgereisd. Na de lekkere koffie en dito koek werden de laarzen aangetrokken. Immers een goede voorbereiding op de halve meter sneeuw waar we ongetwijfeld doorheen moesten zien te ploegen, was zeer zeker gewenst.

Even later moest ik constateren dat het vogelfanatisme ook bij Willie heeft toegeslagen. Mijn koffie nog maar half op of Willie riep al: "kom, we gaan". Ik sputterde nog wat tegen en ontwaarde vervolgens een vervaarlijk uitziend "telekanon", wat met een ingenieus systeem op Willie's rug bevestigd kon worden. Dit gecompliceerde riemensysteem is wederom een patent van Willie Bergmans. Naar zijn zeggen heeft hij er reeds octrooi op aangevraagd. De "Willie Wortel"-eigenschappen, waar ik een aantal jaren geleden tijdens een interview voor de rubriek "In gesprek met... Willie Bergmans" gewag van maakte, zijn gelukkig nog niet verdwenen. Willie was er in ieder geval mee in zijn nopjes.

Even later parkeerden we onze auto aan de rand van De Tongelaar onder een grote boom, waarin twee kraaien lekker van het zonnetje zaten te genieten. Op dat moment konden we de consequenties, van de in onze ogen uitstekend gekozen parkeerplaats aan de rand van het Peelkanaal, niet overzien. Later hierover meer.

Voordat ik verdere bijzonderheden omtrent het verloop van onze wandeling geef, lijkt het mij verstandig om de lezers wat meer achtergrondinformatie van dit bijzonder mooie natuurgebied te geven.

Landgoed De Tongelaar ligt ongeveer 4 kilometer ten zuiden van Gassel en wordt begrensd door de Ottersgraaf en de Lage Raam, zie bijgaande situatieschets. Het gebied behelst een oppervlakte van circa 250 hectaren en is eigendom van de Stichting "Het Noordbrabants Landschap". Het doel van deze stichting is het bevorderen van het behoud van natuur- en landschapsschoon in de provincie Noord-Brabant. Dit doet zij door middel van het aankopen en/of in eigendom verkrijgen van waardevolle natuurterreinen. Het landgoed De Tongelaar is er hier een van. Het onderhoud en beheer van dit gebied wordt gedaan onder supervisie van de stichting. De Tongelaar is het gemakkelijkst te bereiken vanuit Mill richting Grave en dan, net buiten de bebouwde kom, eerste weg rechts. Na circa anderhalve kilometer op een T-sprong rechtsaf richting kasteel. Het gebied bevat bosopstanden, weiden, akkers, laanbeplantingen, houtwallen, boerderijen en een laatmiddeleeuws kasteel. Dit kasteel met de burchttoren is gebouwd in de 15e eeuw. Rond het kasteel liggen een drietal, verspreid liggende, verpachte boerderijen en een bakhuis

die een grote monumentale en historische waarde hebben. De rust en de min of meer geïsoleerde ligging maken het gebied bij uitstek geschikt voor schuwe fauna-elementen waaronder de das. Ook een gevarieerde vogelstand zul je in dit bijzondere landschap aantreffen, wat gekenmerkt wordt door grootschalige door prachtige monumentale eikenlanen ingedeelde akkers en weidecomplexen, onderbroken door verspreid liggende bosopstanden en door houtwallen geaksentueerde terreinglooiingen.

In het voorjaar kun je hier nog genieten van de prachtige strofes van de nachtegaal of de felgele kleuren van de wiewaai. Buiten deze twee soorten, die je nu ook weer niet elke dag tegenkomt, zijn er diverse zang- en stootvogels in dit gebied waar te nemen. Omdat het gebied doorsneden is door verschillende waterlopen, voelen zich een aantal watervogels hier uitstekend thuis zoals diverse eende- en ganzesoorten, wilde zwaan, dodaars, witgatje, blauwe reiger. En last but not least, de ijsvogel die regelmatig in de buurt van het Peelkanaal gesignaleerd wordt. Helaas, deze zondagmiddag was een confrontatie met deze schitterende vogel ons niet gegund. Wel een prachtige blik, met behulp van Willie's telekanon, op een torenvalk die rustig in een boom op zo'n vijftig meter afstand voor ons bleef zitten alsof hij wist dat wij van De Vogelwacht waren. Misschien komt het toch door onze groene jassen? Terwijl de sneeuw onder onze laarzen kraakte zagen we een stuk verderop in het Peelkanaal een badende havik, die zich blijkbaar niets van de ongetwijfeld lage temperatuur van het water aantrok.

Op de brug aangekomen, waar het Peelkanaal in het Lage Raam overgaat, om vervolgens "Graafsch Raam" genoemd te worden, werd het telekanon wederom uit de riemen gehaald en opgesteld. Verscheidene eendesoorten zoals wilde eend, kuifeend en nonnetje konden we onderscheiden. Aan de oever zaten een paar blauwe reigers letterlijk en figuurlijk blauw te worden. Door de kou bevangen en met ingetrokken kop zaten ze geduldig te wachten op het moment dat er visjes zo vriendelijk waren langs zij te zwemmen. Tijdens deze langere vorstperiode hadden ook zij het moeilijk om het konstante hongerige gevoel te onderdrukken. Nadat we zo'n tien minuten op de brug hadden gestaan, liepen we via de imposante eikenlaan, waar je regelmatig boomkruipers aantreft (behalve nu), terug naar de auto. Althans dat dachten we. Dat dit op een anticlimax zou uitlopen was wel het laatste waar wij aan het begin van deze mooie zondagmiddag aan dachten. Denk nou niet meteen, beste lezer(es), dat onze auto het Peelkanaal ingegleden was. Nee, zo erg is het nou ook weer niet. We moesten wel even zoeken voordat we de auto gevonden hadden. In de tijd dat we weg waren had een enorme zwerm spreeuwen zich van de boom, waaronder onze auto geparkeerd stond, meester gemaakt. Je raadt het al, de auto was letterlijk van onder tot boven "ondergeklieerd" in allerlei fraaie witachtige tinten. "Verdraaid nog aan toe, zouden ze toch geweten hebben dat wij van De Vogelwacht waren?", zei ik ontsteld. Van de oorspronkelijke blauw-grijze kleur was niet veel meer te zien, doch eerder een met het landschap vergelijkbare camouflagekleur. De titel van dit verhaal heeft met dit onverwachtse voorval een tweeledige inhoud gekregen. De buurjongen was er in ieder geval blij mee. Een goede wasbeurt bracht voor hem weer wat extra spaarcenten in het laatje. P.s. zet Uw auto, tijdens een bezoek aan een natuurgebied, nooit onder een boom!!

Peter Noy

mijt Een mooie ~~meid~~ en een fijne poot

Is dit een nieuwe rubriek "kontakadvertenties" in het bruujssel ?? Nee hoor, niets van dat al. Het gaat hier om een uitstekende besteding van een zaterdagochtend ten gunste van ons mooie Brabantse landschap en natuur.

Voor het eerst heb ik dit jaar een paar keer mee gedaan met het Vrijwillig Landschapsbeheer. Tezamen met onze vrienden van het I.V.N. werden de armen stevig uit de mouwen gestoken. Met vereende krachten werd er geknot, gerooid, gesjouwd en ga zo maar door.

Ondanks het zware werk en het soms bar slechte weer is het er erg gezellig. Voor de meesten van ons is het totaal ander werk als wat we door de week voor de kost doen en dat maakt het juist extra leuk. Ontspanning door inspanning. Nou is het niet allemaal zwaar werk hoor, dus in principe kan iedereen meedoen.

Naast het knotten en zagen is veel sjouwwerk nodig om alle takken en twijgen op een grote hoop te gooien. De hoop wordt musterdhoop of mijt(*) genoemd. Hierin vinden muizen, hermelijnen en wezels een prima onderkomen. Ook de roodborst en het winterkoninkje zijn hier prima in hun element.

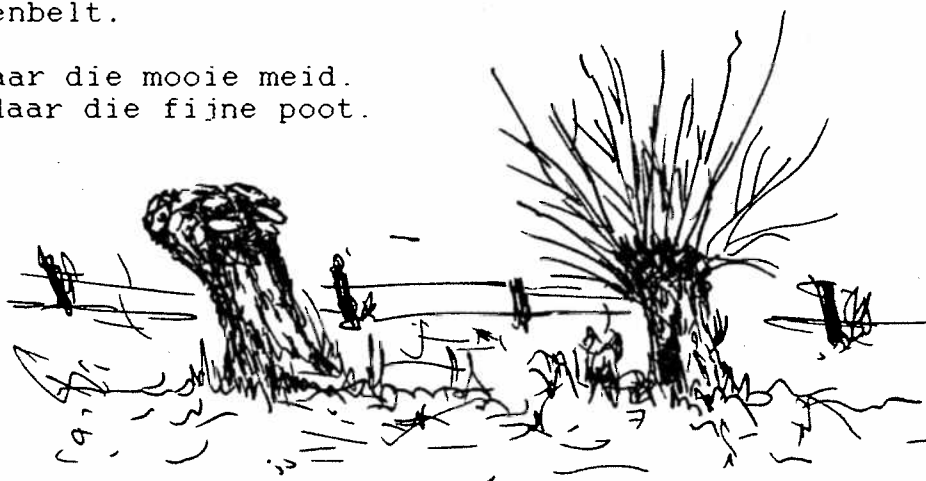
Van de langere rechte takken die van de wilgen afkomen worden poten(**) gemaakt. De takken worden aan de onderkant gedeeltelijk van hun bast ontdaan waarna ze zo de grond in gaan. En als het goed is in het voorjaar wortel schieten en uitlopen. Triest is het om te zien dat een eindje verderop de aanplant van vorig jaar geringd is. Dat wil zeggen dat er net boven de grond rondom de bast van de boom is verwijderd waardoor de sapstroom naar de top en dus naar de bladeren onmogelijk wordt.

Ondanks dit blijft het VLU - werk zeer de moeite waard. Je kunt op deze manier direct, met je eigen handen, iets voor de natuur doen. Voeg daarbij de gezelligheid, de koffie (lekker bakkie Gerrit!!) en de kop snert aan het eind en je hebt een prima besteding van je zaterdagochtend.

Peter Wienbelt.

(*) vandaar die mooie meid.

(**) vandaar die fijne poot.

Braakballenonderzoek 1990

Zoals ik in het vorige "Bruuijsel" al berichtte is er in 1989/1990 een kerkuilen-braakballenonderzoek geweest waar ook onze groep aan heeft meegewerkt.

In totaal zijn op 42 verschillende plaatsen 783 braakballen verzameld en onderzocht op de inhoud ervan. Hierbij waren 4 plaatsen die op ons gebied betrekking hadden (2 in Odiliapeel, 1 in Boekel en 1 in Volkel)

In tabel 1 zien jullie het resultaat over geheel Noord-Brabant gezien. Hieruit blijkt dat het belangrijkste voedsel van de kerkuil de huisspitsmuis is, gevolgd door de bosspitsmuis en de veldmuis. Jammer genoeg zijn alleen maar de aantallen naast elkaar gezet en niet het gewichtsaandeel, waardoor de veel zwaardere veldmuis pas op de derde plaats terecht komt. Was dit wel gedaan dan stond de veldmuis op de tweede plaats, maar kon hij de huisspitsmuis niet overtreffen. Dus gesteld mag worden dat in Noord-brabant de huisspitsmuis het stapelvoedsel voor de kerkuil is.

tabel 1 prooidieren van de kerkuil in Noord-Brabant
(braakballenonderzoek maart-oktober 1989)

	aantal	percentage
bosspitsmuis	575	19.5
dwergspitsmuis	25	0.8
waterspitsmuis	8	0.3
huisspitsmuis	1499	50.9
veldspitsmuis	0	0.0
mol	0	0.0
vleermuis	0	0.0
rosse woelmuis	24	0.8
ondergrondse woelmuis	7	0.2
woelrat	2	0.1
aardmuis	180	6.1
veldmuis	368	12.5
dwergmuis	25	0.9
bosmuis	185	6.3
huismuis	27	0.9
rat	4	0.1
eikelmuis	0	0.0
vogels	18	0.6

Omdat een kerkuil zich in verschillende biotopen ophoudt met elk een verschillende fauna. is hier in dit braakballenonderzoek ook rekening mee gehouden.

Als je in tabel 2 (onze gebieden) plaats A en B (hoge zandgronden met bosgebied) vergelijkt met plaats C en D (hoge zandgronden) vallen enige dingen je direkt op.

Bij alle 4 is de huisspitsmuis het belangrijkste, maar bij A en B vormt hij ongeveer 60% van het voedsel en bij C en D maar liefst ongeveer 85%. Zo te zien heeft een kerkuil, die zijn biotoop op hoge zandgronden heeft dus minder keuze dan een kerkuil levend bij hoge zandgronden met bosgebieden. Daarom zie je ook dat bij A en B in ongeveer 12% van de gevallen ook een bosspitsmuis op het menu staat, terwijl dit bij C en D nagenoeg 0% is. Dit komt dus omdat een bosspitsmuis zich voornamelijk ophoudt langs bosranden. Nog mooier zie je dat aan gebied C en D. In C komt nog een klein bosgebiedje voor, in gebied D helemaal niet. Zo valt dus ook mooi te verklaren dat er toch nog in gebied C een enkele bosspitsmuis wordt gevangen tegen helemaal geen in gebied D.

Ook de aardmuis komt in gebied A en B meer voor dan in C en D. De aardmuis verkiest vochtig terrein met ruig grasland. Dit is inderdaad in A en B te vinden, vandaar zijn aanwezigheid.

Tabel 2: prooidieren percentages in de door ons geleverde braakballen

A: Odiliapeel: hoge zandgronden met bosgebied

B: Odiliapeel: hoge zandgronden met bosgebied

C: Boekel: hoge zandgronden

D: Volkel: hoge zandgronden

	A	B	C	D
bosspitsmuis	10.6	14.5	3.9	
dwergspitsmuis		3.1		
waterspitsmuis				
huisspitsmuis	61.9	54.6	82.4	89.1
veldspitsmuis				
rosse woelmuis				
ondergr. woelmuis				
woelrat				
aardmuis	2.7	1.0		
veldmuis	15.9	11.3	7.8	6.2
dwergmuis	0.9			1.6
bosmuis	5.3	7.2	5.9	3.1
huismuis		2.1		
vogel	2.7	6.2		

Wel zie je van alle 4 de gebieden dat de bosmuis er aanwezig is, terwijl in C en D geen bosgebied te vinden is. Dit komt door het feit dat de naam bosmuis enigszins verkeerd gekozen is. Het voorkeursbiotoop van een bosmuis is namelijk geen bos, maar houtwallen/struiklagen. Meer dus het lintenlandschap. Zodoende zie je dus dat de bosmuis niet alleen in A en B, maar ook in C en D te vinden is.

Bij A, C en D ontbreekt de huismuis, eenvoudigweg omdat op al deze plaatsen geen geschikt gebouw voor aanwezig is. Bij B is dit wel het geval en ook dit komt weer mooi terug in het braakballenonderzoek.

Als laatste zou ik nog willen memoreren dat er bij A en B waarschijnlijk sprake is van één kerkuil die zich als geen ander in Noord-Brabant heeft weten te specialiseren in het vangen van vogels. (2,7% en 6,2%, tegen 0,6% voor heel Noord-Brabant)

Dit komt hem/haar waarschijnlijk goed van pas tijdens strenger winterweer als er minder muizen gevangen kunnen worden. Omdat deze zich veel onder de sneeuwlaag bevinden waardoor de kerkuil ze niet kan bemachtigen. Op deze manier slaagt deze kerkuil erin om toch in leven te blijven.

Laten we hopen dat meer kerkuilen dit in de gaten krijgen en dat wij daardoor nog lang kunnen genieten van deze boeiende vogel. Wie weet krijgen we hier nog ooit antwoord op tijdens een volgend braakballenonderzoek.

John Hermans

Inventarisatie drie vogelsoorten

In 1991 zijn we van plan om op een gemakkelijke maar toch doeltreffende manier drie belangrijke vogelsoorten voor de Maashorst te inventariseren. Deze vogelsoorten zijn: de geelgors, de boomleeuwerik en de roodborsttapuit.

Doelstelling

Deze vogelsoorten zijn gekozen omdat ze belangrijke kensoorten zijn voor de Maashorst. d.w.z. aan de hand van de voor- of achteruitgang van deze 3 soorten zie je hoe het met de natuurontwikkeling (of aftakeling) van de Maashorst is gesteld.

Dit is dus één van de doelen van deze inventarisatie.

Andere doelen die ook door deze inventarisatie worden bereikt, zijn:

- Hoe staat het met deze vogelsoorten in de Maashorst t.o.v. de rest van Brabant?
- Wat is de invloed van het begrazingsgebied op de populatie van deze soorten? (voor- of achteruitgang)
- Wat is de ontwikkeling van deze soorten op langere termijn?

Op welke manier willen we gaan inventariseren?

Allereerst hebben we de totale Maashorst verdeeld in 63 blokken. Elk blok is in drie kwartier tot een uur te belopen. De manier van inventariseren is die van territoriumkartering. Dat wil zeggen dat voor de geelgors en de boomleeuwerik alleen maar kan worden ingetekend op een blok als ze zitten te zingen. Als deze vogels namelijk aan het zingen zijn wil dat zeggen dat ze een territorium aan het afbakenen zijn en dat ze vrijwel zeker in de buurt van de zangplaats zullen gaan nestelen.

Aangezien de roodborsttapuit niet veel zingt, zal bij deze soort elke zichtwaarneming ingetekend moeten worden.

Het is de bedoeling om in de periode van 20 april tot en met 30 juni vier tot vijf keer een blok te bezoeken en d.m.v. een kaartje van dit blok alle zangwaarnemingen van de geelgors en de boomleeuwerik (voor de roodborsttapuit de zichtwaarneming) te noteren.

Oproep

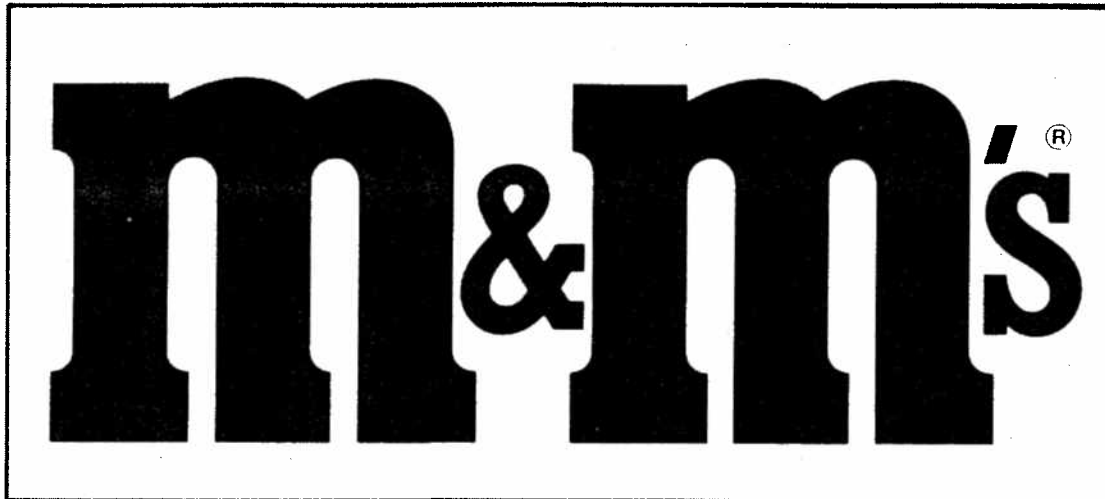
Bij deze zou ik nog graag willen zien dat leden van de Vogelwacht zich aanmelden om één of enkele blokken te inventariseren.

Moeilijk is het in ieder geval niet omdat de geluiden van de geelgors en de boomleeuwerik vrij simpel te leren zijn en de roodborsttapuit niet moeilijk te herkennen is.

Het mooie van deze inventarisatie is dat je op ieder willekeurig tijdstip (binnen de termijn 20 april tot 30 juni) de blokken kunt bezoeken. Je hoeft voor deze 3 soorten niet vroeg op te staan omdat ze vrijwel de gehele dag door zingen en zichtbaar zijn.

Doe mee aan dit belangrijk werk en geef je op bij John Hermans, tel.nr. 04132-72777.

John Hermans

M&M's melkchocolade
smelt in je mond, niet in je hand.

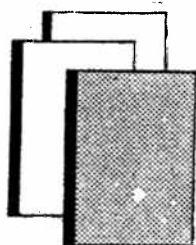

TAXIBEDRIJF
ZIEKENVERVOER

H. J. VAN ZUTVEN

Kastanjeweg 33, 5401 GW Uden
Telefoon 04132-50400
bgg 62537

dames/heren kapsalon
**aria & léon
de bie**
lieve vrouwenplein 9
uden / tel. 04132-62728

boekhandel
bert van der heijden

Sacramentsweg 8, 5401 GR Uden
Tel. 04132 - 60907

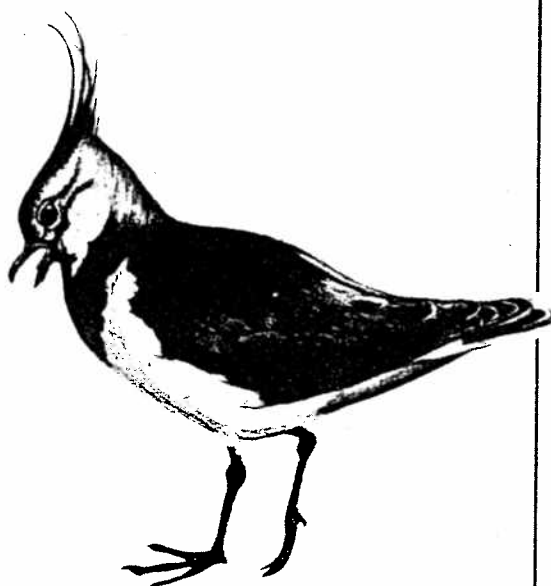

BOONAERTS

MARKT 24 UDEN

TEL 62548

'N GOEIE SLAGER

voor uden en omstreken:

de bruin Verzekeringen

WILHELMINASTRAAT 10a / 5401 CH UDEN TEL. 04132-62348

*alle verzekeringen
financieringen
interpolis e.a.*

Snijders metaal

SPECIAALZAAK METALEN-
IJZERWAREN-GEREEDSCHAPPEN

KAPELSTRAAT 1 UDEN.

GO WILD

Gazelle
The Wildbikes,
puur avontuur..

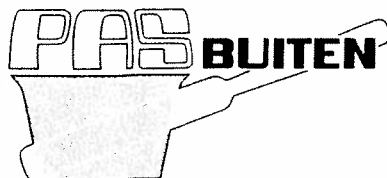
E-ATB-rage, over-
gewaaid uit de USA, wint
ook hier snel terrein.
Gazelle ATB begint waar
gewoon fietsen ophoudt.
Dwars door 't weiland,
bossen, duinen en langs het
strand...
Deze stoere Fieldcruiser
van Gazelle, niet te temmen,
18 'ruim' versnellingen,
Dwars door 't weiland,

Go Gazelle...! Kijk bij ons!

WIM DE WILT
KERKSTRAAT 4 - UDEN - Tel.: 62620

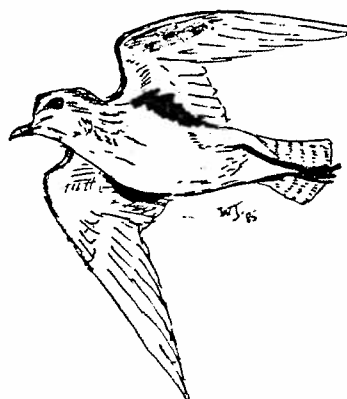

Gazelle fietsen rijden op vrieskoude dagen.

Café Dirk van Zutven

Veghelsedijk 42
5401 PB Uden
Telefoon 04132-62827

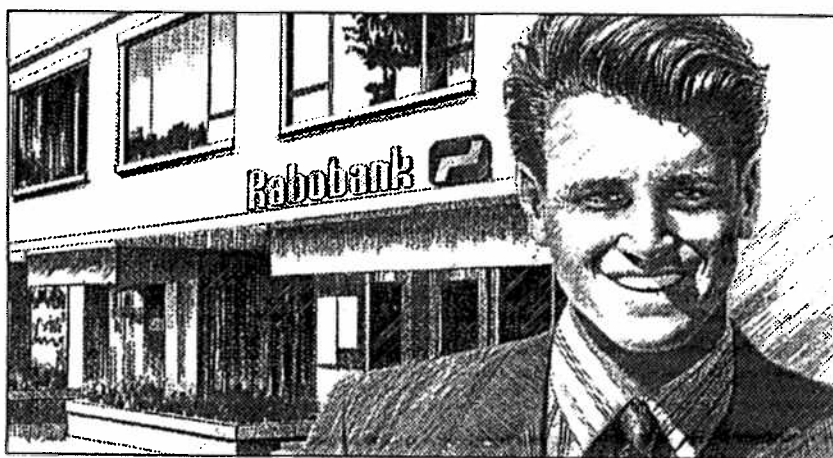

VOOR SPORTIEVE KLEDING

W&L BRESSERS

marktstraat 12 uden **mannenmode**

Complete bankservice in de buurt: bij de Rabobank.

Wie bankzaken goed wil regelen hoeft nooit ver te zoeken. Er is altijd een Rabobank in de buurt. Met alle bankdiensten en gunstige voorwaarden. Met kennis van plaatselijke omstandigheden. En met ervaren medewerkers en specialisten die u graag van advies dienen. Precies op uw maat, rekening houdend met uw wensen. Uw bankzaken zijn goed geregeld bij zo'n bank in de buurt.

Rabobank
Meer bank voor je geld